

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Türk telekanalında
ermənicə serial -
Bərişiq
başladı?
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 19-21 aprel 2025-ci il Şənbə № 66 (8676) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

İrəvanda "artsax" tamaşası

Revanşistlər Bakıya
meydan oxuyur;
Paşinyan isə...

yazısı səh.8-də

Qərb daha əvvəlki deyil - Azərbaycana "isti-soyuqluğu"...

yazısı səh.7-də

Tiflis və Bakının İrəvana birgə həmləsinin vaxtı çatıb - Gəlişmə

yazısı səh.6-da

Məhkəmədə erməni canilərin müdhiş əməlləri açıqlandı

yazısı səh.3-də

MAQATE də təsdiqlədi: İran nüvə silahının bir addımlığında

yazısı səh.12-də

Təhsil Tələbə Krediti Fondunda nöqsanlar aşkarlandı

yazısı səh.13-də

Rəşt-Astara dəmiryol xətti ilə bağlı nə baş verir - Şərh

yazısı səh.14-də

Təqaüdçülərə sürücülük qadağası - İki baxış

yazısı səh.15-də

Bakıda məmurlarla əlbir olan oligarxın şok əməlləri

yazısı səh.4-də

Bayağı ifaçıları "boykot" çağırışı: nəticə olacaqmı?

yazısı səh.10-da

Azərbaycanda 29 milyonluq "mərç işi" - Təfərrüat

yazısı səh.15-də

KREMLİN "RUS EVİ" İSRARI - 9 MAYDAN SONRA...

Rusiya məsələnin müzakirəsini ölkə
liderləri səviyyəsinə qaldırmaq istəyir;
Moskvanın məramı nə?

yazısı səh.9-da

Lisensiyalı həkimlərin adları dəqiqləşdi - Plastik əməliyyat riski bitdi?

Həkimlərə icazə verildi, bəs pasiyentlərə zəmanət?
Cərrahlardan vacib açıqlamalar

yazısı səh.11-də

OdriAzule

UNESCO-nun
antitürk
rəhbərini ərəb
əvəzləyə bilər

yazısı səh.5-də

Tahir Kərimli:
"Öləne kimi
bu partiyada
qalacam"

yazısı səh.3-də

Sabir Rüstəmxanlı:
"Turan birliyi"nin
bitməsi Rusiyanın
arzusudur"

yazısı səh.5-də

Prezident Çavuşoğlu başsağlığı verdi

Prezident İlham Əliyev Türkiyə Böyük Millət Məclisinin millət vəkili Mövlud Çavuşoğluya başsağlığı verib. Musavat.com xəbər verir ki, başsağlığında deyir:

"Hörmətli cənab Çavuşoğlu.

Ailənizə üz vermiş ağır itki - atanız Osman Çavuşoğlunun vəfatı xəbəri məni olduqca kədərləndirdi.

Bu üzüntülü anlarda dərdinizə şərik çıxır, Sizə və ailənizin bütün üzvlərinə dərin hüznə başsağlığı verir, səbir diləyirəm.

Allah rəhmət eləsin!"

□ Musavat.com

Ərdoğan Azərbaycanla bağlı sazişi təsdiqlədi

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan "Azərbaycan Respublikası hökuməti ilə Türkiyə Respublikası hökuməti arasında təbii qaz sahəsində əməkdaşlıq Sazişi"ni təsdiqləyib. Musavat.com xəbər verir ki, bununla bağlı qərar "Rəsmi Gazete"də dərc olunub. Qeyd edək ki, saziş 14 may 2024-cü il tarixində İstanbulda imzalanıb.

Daha iki şəhidimiz dəfn edildi

Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşən və kimlikləri 32 il sonra dəqiqləşdirilən daha iki şəhidimiz dəfn edildi.

Musavat.com-un məlumatına görə, 32 ildən sonra kimliyi dəqiqləşdirilən Ələsgər Mirzəliyevin nəşinin qalıqları doğma yurdu Cəbrayıl da Lələtəpə qəbiristanlığında torpağa tapşırılıb.

Şəhidin tabutuna bükülən üçrəngli bayraq qardaşına təqdim olunub.

Qeyd edək ki, Mirzəliyev Ələsgər Fərzalı oğlu 1969-cu ildə Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndində dünyaya göz açıb. Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı döyüşlərə qoşulub. 1993-cü il oktyabr ayında Cocuq Mərcanlı kəndi ərazisində gedən döyüşlər zamanı itkin düşüb. Ələsgər Mirzəliyev naməlum şəhid olaraq İmişli rayonunun Şəmmədli kənd məzarlığında dəfn edilən şəhidlərimizdən biri olub. Onun şəxsiyyəti dəqiqləşdirilərək aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Digər şəhidimiz Münasib Mehdiyevin nəşi isə Samux rayonunun Qovlarsan kəndində dəfn edilib.

Münasib Mehdiyev 1973-cü il avqustun 28-də Samux rayonunun Qovlarsan kəndində anadan olub. O, 1992-ci il iyulun 19-da Ağdərə rayonunun Həsəniz kəndi istiqamətində itkin düşüb.

Bu tiktokerlərin həbs müddəti uzadıldı

Polis tərəfindən Tiktok əməliyyatlarında saxlanılan "Magerramoff" ləqəbli tiktoker Əmrə Məhərrəmovun həbs müddəti uzadılıb. Bu barədə qərar Bakı şəhər Nərimanov Rayon Məhkəməsində keçirilən prosesdə elan edilib. Belə ki, hakim Hafiz Kamranovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə tiktokerin həbs müddəti iki ay uzadılıb.

Bundan başqa, Tiktok əməliyyatlarında saxlanılan "Xozeyn" ləqəbli tiktoker Vüqar Kərimovun da həbs müddəti 2 ay uzadılıb.

Qeyd edək ki, ötən ilin dekabrında saxlanılan "Magerramoff" və "Xozeyn" ləqəbli tiktokerlərə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 234.1-1-ci (Satış məqsədi olmadan külli miqdarda qanunsuz narkotik vasitələr və ya psixotrop maddələri saxlama və ya daşıma) maddəsi ilə ittiham irəli sürülmüşdü və onlar məhkəmənin qərarı ilə dörd ay həbs edilməmişdi.

Bakı-Quba yolunda qəza - ölən var

Bakı-Quba yolunda qəza baş verib. APA xəbər verir ki, hadisə yolun 29-cu kilometrliyində qeydə alınıb. Fəzail Cəlilovun idarə etdiyi "Hyundai Elantra" markalı minik avtomobili ilə hərəkətdə olarkən yolun kənarında dayanmış Namiq Məhərrəmovla məxsus "DAF" markalı yük avtomobilin qoşqusuna çırpılıb. Nəticədə Fəzail Cəlilov hadisə yerində ölüb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Hikmət Hacıyev: "Azərbaycan yeni status-kvo yaradıb"

"Azərbaycan qətiyyətli addımlar və məsuliyyətli dövlət idarəçiliyi ilə münaqişəyə özü son qoydu". Musavat.com bildirir ki, bunu Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici Siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Qarabağ Universitetində diplomatik korpus nümayəndələrinin Xankəndiyə səfəri çərçivəsində deyib.

O qeyd edib ki, Azərbaycanın yanaşması yalnız müna-

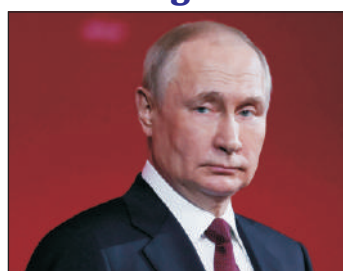
qişəni sonlandırmayıb, həm də Cənubi Qafqazda uzunmüddətli barışığın və sülhün təməlini qoyub: "Keçid ədaləti hər post-münaqişə vəziyyətində olduqca vacibdir. Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş cinayətlərin, o cümlədən müharibə cinayətləri və insanlığa qarşı cinayətlərin icraçıları artıq qanun qarşısında cavab verirlər. Hazırda məhkəmə prosesləri Azərbaycanda davam edir.

Ümid edirik ki, şəffaf və

açıq məhkəmə araşdırmaları nəticəsində ədalət bərqərar olacaq. Bu, hər bir münaqişədən sonrakı prosesin əsas tərkib hissəsidir. Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda beynəlxalq hüquq və ərazi bütövlüyü prinsiplərinə əsaslanan yeni status-kvo yaradıb". Prezidentin köməkçisi vurğulayıb ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgələri yenedənqurma, transformasiya və bərpa mərhələsinə qədəm qoyur.

Putin Xameneiyə məktub göndərdi

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin İranın xarici işlər naziri Abbas Arakçı ilə görüşündə İslam Respublikasının ali lideri Əli Xameneiyə məktub göndərib. Musavat.com xəbər verir ki, məlumatı Rusiya Prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov açıqlayıb.

Bakıda 82 yaşlı piyadanı maşın vurub

Bakıda piyadanın ölümü ilə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Musavat.com xəbər verir ki, hadisə Buzovna qəsəbəsində baş verib. Belə ki, 1992-ci il təvəllüdlü Cəsur Bağrov idarə etdiyi avtomobillə piyada 1943-cü il təvəllüdlü Vəsis Babayev vurub. Piyada hadisə yerində ölüb. Faktla bağlı Sabuncu RPI-nin iş-də cinayət işi başlanılaraq ibtidai istintaq aparılır.

Bakıda qatilin meyiti tapıldı

Bakıda küçədən meyit tapılıb. Teleqraf-ın əldə etdiyi məlumata görə, hadisə paytaxtın Nəsimi rayonu Hüseyn Seyidzadə küçəsində qeydə alınıb. Ölək şəxsin Bakı şəhər sakini 1977-ci il təvəllüdlü Çingiz Çingiz oğlu Əliyev olması müəyyənən. Onun əvvəllər qəsdən adam öldürmə hadisəsinə görə həbsdə olması məlum olub. İlk müayinə zamanı meyit üzərində zorakılıq əlaməti aşkar edilməyib. Faktla bağlı Nəsimi rayon Prokurorluğunda araşdırmalar aparılır.

Bu gün 20 dərəcə isti olacaq

Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin məlumatına əsasən, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Cənub-şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 8-10° isti, gündüz 15-20° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 768 mm civə sütunu olacaq. Nisbi rütubət gecə 70-75 %, gündüz 45-50 % olacaq. Azərbaycanın rayonlarında hava şəraitinin əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin gündüz bəzi şərq rayonlarında qısamüddətli yağmtılı olacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 5-9° isti, gündüz 17-22° isti, dağlarda gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 10-15° isti olacaq.

Pezeşkiyan bu tarixdə Bakıya gələcək - rəsmi

İran Prezidenti Məsud Pəzeşkiyan aprelin 28-də Azərbaycana səfər edəcək. Musavat.com-un məlumatına görə, bu barədə "Azad İran" İranın Ticarət-Sənaye Palatasının sədr müavini Hüseyn Pirmoazzinə istinadən xəbər verir. Onun sözlərinə görə, İran Prezidentinin səfərindən əvvəl Bakıya Ərdəbil vilayəti və ölkənin şimal-qərb vilayətlərindən 110 özəl sektor nümayəndəsi və sahibkardan ibarət qrup yola düşəcək.

Musavat.com

Şəkiddə məhbus ölüb

Şəki Penitensiar Müəssisəsində cəza çəkən məhbus xəstəxanada ölüb. 1960-cı il təvəllüdlü Vidadı Bəliyev aprelin 17-dən 18-nə keçən gecə müalicə aldığı Şəki Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında (RMX) vəfat edib. Faktla bağlı araşdırma aparılır. Qeyd edək ki, məhbus V.Bəliyev kəskin ağciyər və ürək çatışmazlığından əziyyət çəkirdi.

Bakıda evdən 17 minlik oğurluq edilib

Bakıda evdən 17 min manatlıq oğurluq edən şəxsləri polis saxlayıb. Musavat.com DİN-ə istinadən xəbər verir ki, Xətai rayonu ərazisində yerləşən evlərin birindən ümumilikdə 17000 manatdan artıq pul vəsaiti və qızıl-zinət əşyaları naməlum şəraitdə oğurlanıb. Xətai RPI 35-ci Polis Bölməsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə əməli törətməkdə şübhəli bilinən, əvvəllər məhkum olunmuşlar - 35 yaşlı R.Şirinov və 33 yaşlı R.Abdullayev müəyyən olunaraq saxlanılıb. Sumqayıt şəhərində isə bir nəfər polisə müraciət edərək icarədarı olduğu mağazadan mobil telefonunun oğurlanmasını bildirib. Əməli törətməkdə şübhəli bilinən, əvvəllər məhkum olunmuş 39 yaşlı A.Əliyev saxlanılıb. Araşdırmalarla məlum olub ki, saxlanılan şəxs şəhər ərazisində digər bir nəfərə məxsus mobil telefonu da dələduzluq yolu ilə ələ keçirib. Araşdırmalar davam etdirilir.

Aprelin 18-də Bakı Hərbi Məhkəmə-sində davam etdirilən məhkəmə prosesində zərərçəkmiş şəxs Yaşar Əlməmmədov ifadə verib. Musavat.com xəbər verir ki, o, 1956-cı il ildə Xocalı şəhərində anadan olduğunu, orada ailəsi ilə birlikdə yaşadığını bildirib.

"Madat Babayanın dəstəsinin üzvləri, şəxsən özü mənə işgəncə verib. Əsir olan vaxt Madat yaxınlaşdı, mənə "sən türksən" deyib təpiklədi, sonra təhqir etdi".

Y.Əlməmmədov 1992-ci il martın 2-də yaralı vəziyyətdə Azərbaycan tərəfinə qaytarılıb.

Qeyd edək ki, Ermənistan

Respublikasının vətəndaşlarının məhkəməsi davam etdirilir.

Qeyd edək ki, Bakıda Ermənistan Silahlı Qüvvələri və qanunsuz silahlı birləşmələr tərəfindən törədilən cinayətlərdə ittiham olunan 15 nəfərin məhkəmə istintaqı davam edir. Haqlı olaraq "Nürnberg

Hazırda deputat olan, Xocalı soyqırımı törədilərkən icra başçısı vəzifəsini daşımış, iş üzrə zərərçəkmiş Elman Məmmədov bildirib ki, 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə cəmi 8-9 saat ərzində Ermənistan hərbiçiləri tərəfindən 613 dinc sakın, o cümlədən 106 qadın,

"Öləne kimi Vəhdət Partiyasında qalacam"
Tahir Kərimli: "Hər kəs ömürlük sədr olmalı deyil ki..."

VI çağırış Milli Məclisin deputatı olmuş Vəhdət Partiyasının sədri Tahir Kərimli barədə müxtəlif iddialar yayılıb. Bir sıra xəbər saytlarında Tahir Kərimlinin Vəhdət Partiyasından kənarlaşdığı barədə yazılar gedib.

Modern.az bu xəbərlərə aydınlıq gətirmək üçün Tahir Kərimlinin özü ilə əlaqə saxlayıb. Səbqi deputat bildirib ki, öləne kimi Vəhdət Partiyasında olacaq:

"Mən Vəhdət Partiyasının yaradılması üçün 10 illərlə əziyyət çəkmiş adamam. Təkcə partiyayı dövlət qeydiyyatından keçirmək üçün 5 il mübarizə aparmışam. Vəhdət Partiyasından niyə getməliyəm? Öləne kimi Vəhdət Partiyasında varam. Belə şeylərə fikir vermək lazım deyil".

Partiyanın qurultayının keçirilib-keçirilməyəcəyi ilə bağlı suala sədr belə cavab verib: "Siyasi partiyalar haqqında" yeni qanuna əsasən, siyasi partiyaların qurultayı 5 ildən bir keçirilir. Vəhdət Partiyasının növbəti qurultayının keçirilməsinə hələ 4 il vaxt qalır. Lakin bütün partiyalarda olduğu kimi, müəyyən vacib məsələlərə əlaqədar növbədənə, fəvqəladə qurultaylar da ola bilər. Əlbəttə, partiyanın sədrliyi məsələsi qurultayın səlahiyyətinə aid məsələdir. Qurultay kimi istəsə, onu da seçər. Növbədənə qurultayla bağlı gərək Baş Məclis qərar versin. O da qurultayın keçirilmə səbəbini əsaslandırmalıdır. Sədrlik də insan həyatı kimi bir şeydir. Hər kəs ömürlük sədr olmalı deyil ki... Hər bir partiyanın qayğısına qalan insan istəyir ki, partiya rəhbərliyində gəncleşmə olsun. Yeni partiya inkişaf etsin. Biz də vaxtilə "Bakı və Kəndlər Birliyi"ndən Vəhdət Partiyasını yaratmışıq. Əziyyət çəkmişik, partiya gələn, gedənlər olub. Amma özümü görə partiyayı yaratmışıq. Vəhdət Partiyasının gələcəyi haqqda düşünürük".

olan sürücülər, Qarabağ İpək Kombinatında çalışan qadınlar zorakılığa, işgəncəyə məruz qalırdılar. 70-dən çox xocalılı qadın həmin kombinatlarda ən zərərli sexlərdə çalışırdı. Onların üstünə qaynar su tökülür, əlləri-ayaqları əzilir, təhqir olunurdular".

Elman Məmmədov bildirib ki, Xocalı soyqırımına aparan yol bir neçə mərhələdən ibarət olub. Bunlardan biri də 1991-ci ilin sonlarında Məşəli kəndinin tamamilə yandırılması və 30-a yaxın kənd sakininin qətlə yetirilməsi olub. Elman Məmmədov Məşəli ilə yanaşı, digər kəndlərin də ardıcıl şəkildə hədəf alındığını qeyd edərək deyib: "Cəmilli, Malibeyli, Quşçular və Qaradağlı kəndləri bir-birindən ayrı deyil, bir zəncir halqadır. Xocalı soyqırımına qədər hər addım dəqiq şəkildə planlaşdırılmışdı. Təşkilatçılar və prosesə rəhbərlik edənlər zaman-zaman Ermənistanın siyasi-hərbi rəhbərliyində təmsil olunublar".

Zərərçəkmiş Kübra Məmmədova bildirib ki, Xocalı işğal edildə o, iki yaş yarımlıq olub. Bacısının dediyinə görə, Xocalı hər tərəfdən atəşə tutulub. Evdən çıxarkən anası onu, atası isə bacısını küreyinə bağlayıb. Həmin gecə atasına güllə dəyərək həlak olub. Atasının küreyinə bağladığı bacısı Xəyalə durub qaçarkən ona da güllə dəyib və həyatını itirib. Ardınca isə güllə anasına dəyib. Anası yerə çökərək onu küreyindən açıb yanına qoyub və bundan sonra yığılıb. Bacısı Xatirə onu götürmək istəsə də, ona da güllə dəydiyindən və yaralandığından hüsunu itirib. Zərərçəkmiş qeyd edib ki, təxminən 3 gün orada qaldıqdan sonra onu anasının qoynundan donmuş vəziyyətdə ölmüş bilərəkdən götürüb və Ağdam rayonuna gətiriblər.

Zərərçəkmiş şəxs Fitat Məmmədova deyib ki, həmin gecə Xocalı hər tərəfdən müxtəlif silahlardan atəşə tutulub. Onlar şəhərdən çıxaraq Qarqar çayını keçib Kətik meşəsinə gediblər. Meşəyə girərkən ermənilər onun olduğu dəstəni atəşə tutublar. Həmin vaxt yaxınlıqda məminin partlaması nəticəsində oğlu Gündüzə qucağında qəlpə dəyib və o həlak olub, özü isə yaralanıb.

■ E.MƏMMƏDƏLİYEV, Musavat.com

“Babayan yaxınlaşdı, “türksən” deyib təpiklədi”

Bakının “Nürnberg prosesində tükürpədicilik faktlar açıqlandı, deputat ifadə verdi

Zərərçəkmiş şəxs 1992-ci il fevralın 25-də Ermənistan ordusunun Xocalıya hücumu keçdiyini, onları atəşə tutduğunu, çoxlu sayda dinc sakinin həlak olduğunu bildirib. Yaşar Əlməmmədovun sözlərinə görə, o, fevralın 27-də əsir götürülüb.

Təqsirləndirilən şəxslərdən Madat Babayarı, Bako Sahakyanı və Arkadi Qukasyanı tanıdığını deyən zərərçəkmiş daha sonra bildirib:

nin hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Er-

Azərbaycandan 255 milyon necə çıxarılıb? - Detallar

Aprelin 18-də Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Anar Sadıqovun sədrliyi ilə külli miqdarda vəsaitin leqallaşdırılması, vergidən yayınmaqla bağlı mütəşəkkil kibercinayətkarlıqda ittiham olunan dəstə üzvləri - Bahadır Ağaqlı oğlu Qasimov, onun qardaşı İkrəm Qasimov, onların əmisi oğlu Fərhad Etibar oğlu Qasimov, Cavid Hacı oğlu Əzizov, Vəli Ağamalı oğlu Əliyev və Anar Şamil oğlu Əhmədovun cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə prosesi davam etdirilib. Musavat.com xəbər verir ki, ötən prosesdə Bahadır Qasimovun vəkili Kamandar Nəsimov bir neçə şəxsin məhkəməyə çağırılması üçün vəsatətlə çıxış etmişdi. Qısa müşavirədən sonra vəsatətlər təmin olunmayıb. Vəkil vəsatətin təmin edilməsinə etirazını bildirib. Qeyd edib ki, məhkəmə vəsatətin təmin olunmaması ilə bağlı əsaslı arqumənt təqdim etməyib: "Həmin şahidlər müdafiə etdiyim şəxsə qarşı ifadə veriblər. Onlar gəlib, məhkəmə iclasında da ifadə versinlər". Bundan sonra müttəhimlərin vəkilləri məhkəmə tərkibinə etiraz ediblər. Hakim etirazın yazılı təqdim olunması üçün müdafiə tərəfinə vaxt verib. Vəkillər döən məhkəmə tərkibinə yazılı etirazlarını təqdim ediblər.

Qeyd edək ki, 2023-cü ildə Daxili İşlər Nazirliyinin Kibercinayətkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsi Yasamal rayonu ərazisində yerləşən ofisdə qanunsuz pul köçürmələri həyata keçirilməsinə qarşı əməliyyat keçirib. Əməliyyatla mütəşəkkil cinayətkarlıqla məşğul olmaqda şübhəli bilinən 6 nəfər - Bahadır Qasimov, onun qardaşı İkrəm Qasimov, onların əmisi oğlu Fərhad Qasimov, Cavid Əzizov, Vəli Əliyev və Anar Əhmədov həbs edilib. İttihamla görə, onlar xarici ölkədən Azərbaycana, Azərbaycandan xarici ölkəyə qanunsuz pul vəsaitləri köçürüblər. Onlar qanunsuz olaraq bank fəaliyyəti həyata keçirməklə külli miqdarda vergi ödəməkdən yayınıblar. Dəstə üzvləri bu işlərlə bağlı öz aralarında vəzifə bölgüsü də aparıblar. Pulların leqallaşdırılması Bakının Yasamal rayonunda, İstanbul və Dubaydakı ofislərdə həyata keçirilib. Şirkət vəsaitlə xarici ölkələrə ümumilikdə 254 milyon 409 min 947 manat qanunsuz pul köçürülüb.

Həmin vəsaitin 1 faizi - 2 milyon 500 min manatı xidmət haqqı kimi onların özünə qalıb. Ofisdə və İ.Qasimovun yaşadığı evdə axtarış zamanı 1 milyon 500 min dollar, 1 milyon 400 min manat, ABŞ istehsalı olan odlu silahlar, ümumi dəyəri 1 milyon manata yaxın qiymətləndirilən 100-ə yaxın qızıl-brilyant tapılıb. Qızıl-zinət əşyalarının ölkəyə qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirildiyi bildirilir. Həbs edilmiş şəxslərin özlərinin və ailə üzvlərinin çoxsaylı əmlakı, eləcə də 100-ə yaxın bahalı avtomobilin, digər minik vasitələrinin üzünə həbs qoyulub. Həsablamalara əsasən, bütün əmlakların ümumi dəyəri yarım milyard manata yaxındır.

■ E.MƏMMƏDƏLİYEV, Musavat.com

prosesi" adlandırılan məhkəmə prosesində müttəhimlər kürsüsünü Arkadi Qukasyan başda olmaqla digər 14 nəfər bölüşürlər.

Təqsirləndirilən şəxs Arkadi Qukasyan məhkəmənin ötən iclasında tədqiq edilmiş sənədlərlə bağlı dindirilib. O, dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorların suallarını cavablandırarkən azərbaycanlıların Xankəndidən çıxmağa məcbur edildiklərini etiraf edib. O, baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyevin suallarını cavablandıran zaman Robert Köçəryanla 1992-ci ildən, Samvel Babayanla 1993-cü ildən, Murad Petrosyanla 2000-ci ildən sonra tanış olduğunu bildirib. Təqsirləndirilən şəxs Xəlfəliçay üzərindəki körpünün partladılması barədə suala cavabında bu hadisəni xatırladığını, habelə 1988-1993-cü illərdə Ermənistan tərəfindən vaxtilə işğal edilmiş Azərbaycan ərazilərində törədilən hadisələrin qəhrəmanlıq deyil, faciə olduğunu deyib.

63 körpə qətlə yetirilib. Həmin gecə Xocalıda baş verənlər sülh və insanlıq, bəşəriyyət əleyhinə törədilən ən amansız cinayət idi.

O, Xocalıya qarşı ilk hücumun təkcə silahlarla deyil, ideoloji hazırlıqla - mitinqlərlə başladığını bildirib. Elman Məmmədovun sözlərinə görə, bəzi mənbələrdə Xocalı əleyhinə ilk mitinqin 1988-ci il fevralın 13-də keçirildiyi yazılısa da, hadisələr, əslində, fevralın 12-də Əsgəranda başlayıb. 1988-ci il sentyabrın 18-də Xankəndidə keçirilən mitinqdə isə artıq açıq şəkildə Xocalıya hücum qərarı qəbul olunub. Onun sözlərinə görə, 10 minə yaxın insan, - təkcə mitinq iştirakçıları deyil, silahlı və xüsusi vasitələrlə təchiz olunmuş şəxslər, - Xocalıya doğru yürüş ediblər.

Zərərçəkmiş şəxs həmin dövrə aid daha bir faktı açıqlayıb: "Xankəndidə fəaliyyət göstərən müəssisələrdən azərbaycanlılar sistemli şəkildə çıxarıldı. Xocalıdan

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırmaqda təqsirləndirilən Rüşət Nürəddin oğlu Kərimovun cinayət işinin maraqlı təfərrüatı məlum olub. Rüşət Kərimovun adına xeyli sayda MMC olub. Onun dövlət qurumlarının əməkdaşları ilə cinayət əlaqələrinə girdiyi müəyyən edilib.

Musavat.com xəbər verir ki, 1993-cü ildə təsisçisi və faktiki Rüşət Kərimov 2017-2022-ci illər arasında rəhbəri olduğu çoxsaylı şirkətlə

Ekspertdən SOS: “Ən çirkli suyu olan ölkələrdən sayılıırıq”

İçməli su ilə bağlı dünya reytingi açıqlandı - Azərbaycanın yeri...

Yale Universitetinin içməli suyun keyfiyyəti ilə bağlı açıqladığı EPI (Environmental Performance Index - Ətraf Mühitin Səmərəliliyi İndeksi) göstəricilərində nəticəmiz heç də ürəkcaan deyil. Musavat.com xəbər verir ki, Yale Universitetinin hazırladığı global səviyyədə ölkələrin ətraf mühit sahəsindəki vəziyyətini qiymətləndirən mühüm bir hesabatdır. İçməli suyun keyfiyyəti üzrə Azərbaycanın 100 mümkün baldan cəmi 46,5 bal toplaması ölkədə su ehtiyatlarının idarə olunması, təmizləmə infrastrukturuna və monitoring sistemləri ilə bağlı ciddi problemlərin olduğunu göstərir. Ümumiyyətlə, uzun illərdir ki, ekspertlər su ilə bağlı problemləri diqqətə çatdırarkən bildirirlər ki, bəzi bölgələrdə suyun mənbədən təmizlənmədən verilməsi və ya köhnəlmiş infrastruktur problem olaraq qalır. Su nümunələrinin mütəmadi və dəqiq analiz edilməməsi, real vəziyyətin tam əks etdirilməsinə səbəb olur. Bəzi hallarda çay və su hövzələrinə sənaye və ya kənd təsərrüfatı tullantılarının axıdılması içməli su mənbələrinin çirklənməsinə gətirib çıxarır. Bu nəticə həm də ictimai səhiyyə baxımından təhlükəlidir, çünki keyfiyyətsiz içməli su müxtəlif xəstəliklərin yayılmasına səbəb ola bilər.

Sağlam Cəmiyyət Hərəkatının rəhbəri, sosioloq Elçin Bayramlı Musavat.com-a deyib ki, Bakı, Abşeron zonasında əhaliyə verilən içməli suyun tərkibində olan ağır metallar, istərsə xlor normadan çoxdur. “PH, qələviliyin aşağı olmasına görə, bu suyu içməli su adlandırmaq olmaz. Bu su daha çox texniki suya yaxındır. Bu səbəbdən də Bakı və Abşeronda təbii su qəbul etmək qeyri-mümkündür. Müxtəlif ölçmələr aparıldıqda bu bunu aydın şəkildə görmək olur. 2023-cü ildə də Amerikanın məşhur “Yale” Universitetinin dünyanın 170 ölkəsi arasında apardığı hesabatda Azərbaycan 140-cı yerlərdə qərar tutmuşdu. Bizim ölkə ən çirkli və yarasız suyu olan ölkələrdən sayılır. Belə vəziyyətdə əhalinin təmiz su içmək imkanı demək olar ki, yoxdur. Çünki alternativ variantlar heç də sağlam, təbii su qəbul etməyə imkan vermir. Filterdən keçən su kimyəvi birləşmələri, xloru təmizləyir, bəli, amma faydalı mineralları da sudan götürür. Bu su tamamilə boş, “ölü” su sayılır. Yeni filterlənmiş su da faydalı su deyil.

Ev şəraitində bəzən pambıqdan süzməklə suyu təmizlədiklərini düşünürlər, amma bu zaman suyun kimyəvi tərkibi heç cür təmizlənmə bilməz, yeni effektiv deyil. Qaynadılmış su da “ölü su” sayılır, onun heç bir müsbət təsiri yoxdur. Mağazalarda satılan qablaşdırılmış sular da filtirlənmiş, “ölü su”dur. Qisası, Bakı, Abşeron zonasında faktiki olaraq təbii içməli su qəbul etmək imkanı yoxdur. Bəs nə etməli? Bu məsələdə bizə suyun faydası lazım deyil, çalışıb onun zərərindən qorunmalıyıq. Sular filter aparatından keçirildən fayda verməyə də, ən azından zərərsiz olur. Faydalı minerallar itərsə də, heç olmasa bu suda olan təhlükəli maddələr, xlor uzaqlaşdırılır. Təəssüf ki, bu istiqamətdə ciddi bir iş görmürük. Düzdür, son dövrlərdə Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəməri çəkilib, bu su digərlərinə nisbətən yaxşıdır, amma nəzərdə tutulan normadan iki dəfə az su götürülür və Bakı əhalisinin üçdə birini təmin edir. Üstəlik bu su əksər hallarda digər sularla qarışdırılır. Beləliklə, o da öz keyfiyyətini itirmiş olur”.

Həkimlər isə bildirir ki, keyfiyyətsiz və ya tam təmizlənməmiş içməli su dizenteriya, vəba, tif, hepatit A kimi su vasitəsilə keçən xəstəliklərin yayılmasına səbəb ola bilər. Bu cür xəstəliklər xüsusilə uşaqlar və yaşlılar üçün daha təhlükəlidir. Suyun tərkibində ağır metallar (məsələn, qurğuşun, arsen), pestisidlər və sənaye tullantıları varsa, bu maddələr zamanla orqanizmdə toplanaraq böyrək, qaraciyər xəstəlikləri, xərçəng, hormonal pozğunluqlar və inkişaf gerilikləri yarada bilər. Eyni zamanda, keyfiyyətsiz su istifadə edən ərazilərdə yaşayan insanların immun sistemi daha tez zəifləyir, çünki orqanizmə daim mikroorqanizmlərlə mübarizə aparmalı olur. Bu isə allergiyalara, dəri problemlərinə və tez-tez xəstələnməyə yol açır.

Xüsusən də, uşaqların orqanizmi daha həssas olduğu üçün keyfiyyətsiz su onların fiziki və zehni inkişafını ləngidə bilər. Bu, həm sağlamlığa, həm də gələcəkdə ölkənin insan kapitalına mənfi təsir göstərir. Daimi su problemi və onun keyfiyyətsizliyi insanların gündəlik həyatına narahatlıq gətirir, stress və sosial narahatlıq yaradır. Bu da dolayısı ilə psixoloji sağlamlığa təsir göstərir.

■ **Afaq MIRAYIQ,**
Musavat.com

Bakıda məmurlarla əlbir olan oliqarxın şok əməlləri

74 şirkəti olan Rüşət Kərimovla 206 mini ələ keçirən vəzifəli şəxslər haqda şok faktlar...

rə dövlət qurumları və onlara aid müəssisələr tərəfindən müxtəlif təyinatlarla köçürülmüş ümumilikdə 206 min manat məbləğinə pul vəsaitini qanuni görünüşü yaratmaq üçün formal əqdlər bağlamaq yolu ilə mənimsəyib.

Rüşət Kərimov cinayət yolu ilə əldə edilən həmin pul vəsaitini leqallaşdırmaqda ittiham olunub.

O, Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2 (külli miqdarda mənimsəmə), 193-1.3.2 (cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırma xeyli miqdarda törədildikdə) və 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə ittiham edilib. Məhkəmənin hökmü ilə Rüşət Kərimov şərti cəza olaraq azadlıqda qalıb.

İşin təfərrüatına gəlincə, Rüşət Kərimovun nəzarətində 74 MMC olub. Ayrı-ayrı şəxslərin adına açılan həmin MMC-lərə faktiki rəhbərliyi Kərimov edib.

R.Kərimov həmin MMC-lər vasitəsi ilə dövlət qurumlarında keçirilən formal tenderlərdə iştirak edib və qalib olub. Malların qiyməti bazar qiymətindən yuxarı göstərilib və əldə edilən pul həmin rəsmi qurumların əməkdaşları ilə R.Kərimov arasında bölüşdürülüb.

R.Kərimov aşağıdakı vəzifəli

şəxslərlə əlbir olaraq qalib olduğu tenderlərdə rəqəmləri bazar qiymətindən yuxarı göstərərək bu qədər məbləği ələ keçirib:

- Elmlər Akademiyasının Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat institutunda ümumi işlər üzrə direktor müavini ilə 26 min manat;
- Səhiyyə Nazirliyinin Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzinin mühasibi ilə 77 min manat;
- Elm və Təhsil Nazirliyinin Sağlamlıq imkanları məhdud, valideyn himayəsində məh-rum olmuş uşaqlar üçün 4 nömrəli xüsusi internat məktəbinin direktoru ilə 2500 manat;
- Elm və Təhsil Nazirliyinin

Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün 12 nömrəli xüsusi internat məktəbinin sabiq baş mühasibi ilə 3100 manat;

- Elm və Təhsil Nazirliyinin 8 nömrəli sanatoriya tipli internat məktəbinin baş mühasibi ilə 5400 manat;
- Elm və Təhsil Nazirliyinin Valideyn himayəsindən məh-rum olmuş uşaqlar üçün 2 nömrəli ümumi internat məktəbinin direktoru ilə 4000 manat;
- Abşeron rayon icra hakimiyyəti başçısının Pirekəşkül kənd inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəsi ilə 1800 manat;
- Dövlət Rəssamlıq Akade-

miyasında Texniki-İstismar və Təsərrüfat Şöbəsinin müdiri ilə 7 min manat;

- Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının direktor müavini ilə 26 min manat;
- Elmlər Akademiyasının Füzuli adına Əlyazmalar institutunun elmi işlər üzrə direktor müavini ilə 18 min manat;
- Azərbaycan Milli Elmlər Hüseyin Cavidin ev muzeyinin direktoru ilə 12 min manat;
- Naftalan şəhər bələdiyyəsinin sədri ilə 4 min manat;
- Səhiyyə Nazirliyinin Respublika Uşaq Sanatoriyasının baş həkimi ilə 4400 manat;
- Səhiyyə Nazirliyinin “Professor Gindes adına respublika uşaq və yeniyetmələr üçün vərəm sanatoriyasının direktoru ilə 4300 manat;
- Səhiyyə nazirliyinin iki qurumunun direktoru ilə əlbir olaraq 10 min manat.

Qeyd edək ki, bu şəxslər barəsində cinayət təqibinə bəraətverici əsaslar olmadan xitam verilib. Təqsirləndirilən şəxslər Kərimov ifadəsi özünü təqsirli bilib, zərəri tam ödədiyini deyib.

■ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

“Premium Bank”ın pulları necə ələ keçirilib - Təfəsilat

Şöbə müdiri Nəzakət Məmmədخانovanın və xəzinədarın cinayət əməllərinin dosyesi yayıldı

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə “Premium Bank”ın filial müdiri Nəzakət Məmmədخانovanın və xəzinədar Samirə Əliyevanın cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam etdirilib. İclasda bəlli olub ki, vəkillər məhkəməyə gölməyiblər. Hakim Cavid Hüseynov vəkillərin məhkəmə iclaslarına gölməməsi səbəbindən məhkəmə proseslərinin davamiyyətinin pozulduğunu, vaxt uzanmasına əsəbiləşib.

Musavat.com xəbər verir ki, Nəzakət Məmmədخانova bankın 5 sayılı filial müdiri olub. Məhkəmə hökmünə görə o, xəzinədəki 461 min manatı kriptovalyuta üzərindən dələduzluq edənələrə verib. Onunla bərabər xəzinədar Samirə Əliyeva da müttəhimlər kürsüsündədir. Məhkəmədəki ifadələrdən məlum olub ki, Nəzakət Məmmədخانova 2020-ci ildən “Premium Bank”ın 5 sayılı filialının müdiri işləyib. Ümumilikdə isə 9 il adıçəkilən bankda, 14 il Beynəlxalq Bankda çalışıb. İnvestisiya

yatırmaq üçün 2 il əvvəl sosial şəbəkələrdə elan paylaşmış, elə hər şey də bundan sonra başlayıb. Təqsirləndirilən şəxslər öz başına gələnərlə bundan əvvəlki məhkəmə iclasında belə danışıb: “Main Capital.com saytından zəng gəlirdi. Özünü Artyom adı ilə təqdim edən şəxs dedi ki, qoyduğun pulun 2 qatını asanlıqla geri götürə bilərsən. Mən də ilk olaraq yatırıma kimi 100 dollar qoydum, qısa zamanda 200 dollar götürdüm. Növbəti dəfə 1235 dollar qoydum, ikiqatını götürdüm. Sonra

məbləği artırdım, keçdim bankın pullarına. Onlar da bunu bildikləri üçün keçdilər mənə şantaj etməyə. Hədələyirdilər ki, pul qoymasam, banka zəng edəcəklər. Mən bankda mədaxil qəbzləri yazaraq həmin pulları kart vasitəsilə “M10”la onlara göndərdim. Samirə xanımı da mən problemə salmışam. İlk olaraq əməliyyatçı Nigar Qasimovaya, sonra Fərid Səttarova dedim ki, pulları mənim plastik kartıma göndərin. Onlar da mədaxil yazaraq qəbzləri mənim kabinetimə gətirirdilər”.

Digər təqsirləndirilən Samirə Əliyeva isə məhkəmədə bildirib ki, Nəzakət Məmmədخانovanın tapşırığı ilə filiala məxsus pulları ona verib. Nağd pul tükənməyə filial müdiri çarəsiz vəziyyətdə qaldığına görə qaçqın ilə özünü öldürmək istəyib. O isə təklif edib ki, hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etsin. Bu iş üzrə ibtidai istintaqçı Baş Prokuror yanında Korruptsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsi aparıb. İstintaqın gəldiyi qənaətə görə, “Premium Bank” ASC-də filial müdiri işləyən Nəzakət Məmmədخانova bu il mayın 8-dən 23-dək 5 sayılı filialın 461 min 170 manat pulunu mənimsəyib. 32 mədaxil qəbz əsasında həmin məbləği özünün hesab nömrəsindən “M10” proqram təminatında istifadəsində olan mobil nömrə vasitəsilə ayrı-ayrı şəxslərdən kriptovalyuta olaraq internet üzərindən kriptovalyuta alqı-satqısının həyata keçirildiyi “Binance.com” internet saytında öz hesabına yerləşdirib.

■ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

“Artıq türk dünyasının birliyi yoxdur. Səmərqənddə Türkdilli Dövlətlər Təşkilatına üzv olan üç Mərkəzi Asiya ölkəsi Şimali Kiprin legitimliyini tanımaqdan imtina etdi və bu da sonudur”.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bunu rusiyalı politoloq, ermənipərəst Stanislav Tarasov Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan və Türkmənistanın (Türkmənistan TDT-nin üzvü deyil və müşahidəçi statusundadır) Yunan Kiprində səfirlik açması və adanın “bütövlüyünü” tanıması ilə bağlı yeni siyasi şəraiti şərh edərkən deyib.

Qeyd edək ki, Avropa Birliyinin Orta Asiya ölkələri ilə az öncə Səmərqənddə keçirilən toplantısının nəticəsi olaraq imzalanan və bu ölkələrə 12 milyard avro investisiya vəd edən anlaşmaya imza atan sözügedən ölkələr dolaşması ilə Türkiyənin Kiprin şimalını “işğal etdiyini” qəbul ediblər. Bu da TDT-də, yeni “Turan birliyi” platformasında parçalanma olacağı gözləntiləri yaradıb. Bəs azərbaycanlı siyasətçilər bu barədə nə düşünürlər?

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədri Sabir Rüstəmxanlı “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında qeyd etdi ki, Tarasovun bu bədbin ehtimalı uydurmadır. Partiya başqanı əlavə etdi ki, bu, onun xəstə təfəkkürünün məhsuludur, türk dünyasının gələcəyi ilə bağlı Rusiyanın

Kremlə sevindirən Türk dövlətləri - “Turan birliyi” bitdi iddiası

Sabir Rüstəmxanlı: “Bu bədbin proqnozlar Rusiyanın arzularının ifadəsidir”

arzularının nəticəsidir, yeni onlar necə görmək istədiklərini ifadə edirlər. “Amma Türk Dövlətləri artıq müəyyən anlaşmalarla, sənədlərlə gələcək talelərini müəyyənləşdiriblər. Uzun illər başqa ölkələrin təsiri altında, yaxud tər-

kibində olmuş dövlətlərin müstəqillik qazandıqdan sonra yolları çətin olur, müəyyən psixoloji, siyasi, iqtisadi maneələri aşb keçməli olurlar.

Dünyanın böyük güclərinin təsirindən qurtarmaq o

qədər də asan məsələ deyil. Hazırda Mərkəzi Asiya əslində dünyanın diqqət mərkəzindədir. İqtisadi, enerji imkanlarına görə Avropa və Amerika Türkünə can atır”, - deyə S.Rüstəmxanlı vurğuladı.

VHP sədrinin sözlərinə görə, niyyətimiz budur ki, bu dövlətlər öz güclərini bilsinlər və bir yerdə hərəkət etsinlər: “Görünür müəyyən çətinliklər var. Avropa İttifaqının və bəzi ölkələrin təsirləri mövcuddur. Bu təsirləri birdən-birə aradan qaldırmaq, keçmək çətinidir. Sadəcə, Mərkəzi Asiya respublikalarının, türk respublikalarının, bu 4 dövlətin yunan Kiprini tanıması Avropa İttifaqının başladığı iyrənc oyunudur. Demokratiyadan danışan Avropa adanın bir

hissəsini qitəyə qəbul edir, şərait yaradır, o bir hissəsinə ögey, yad münasibət bəsləyir. Bu yolla da Şimali Kiprlə Cənubi Kipri birləşdirmək istəyir. Amma zamanında bu birlik olub, bu birliyin acı nəticəsini görmüşük. O zaman türklər adanın cəmi 3%-ə sığdırılmışdı və bir az da keçsə idi məhv olma təhlükəsi vardı. Dünya bunu bilir, amma indi özünü unutanlığa qoyub, zorla bu adanı yunanların adasına çevirmək istəyir”.

S.Rüstəmxanlı bildirdi ki, Cənubi Kipri tanımaq, konsulluq və səfirlik açmaq xarici qüvvələrin təsirinin nəticəsidir: “Bu, diplomatik sahədə bir addımdır və əslində, türk dövlətlərinin genişmiqyaslı planları ilə müqayisədə çox xırda

məsələdir. Bunu şişirtmək, böyütmək, sanki türk dövlətlərinin münasibətlərinin sonu hesab etmək cahillikdir və dünyadan bixəbərlilikdir. Bəlkə də zaman keçər, hər şey aydınlaşar. Ona görə də bundan istifadə edib nə Türkiyədə bu respublikalar haqqında soyuq münasibət yaradılmalı, nə də başqa bizi sevməyənlərin bəhanələrinə, uydurmalarına inanmalıyıq”.

S.Rüstəmxanlı qeyd etdi ki, Azərbaycan Prezidenti mövqeyini əvvəldən ifadə edib: “Sonuncu dəfə Şimali Kiprin prezidenti Ersin Tatarla görüşü və çıxışı Azərbaycanın Türkiyə ilə həmişə birgə hərəkət etdiyini, yanaşı olduğunu göstərir. Bu əslində Avropa İttifaqının bizə olan münasibətinə adekvat cavabdır. Bu, Azərbaycanın dövlət olaraq nüfuzunu artıran, dünyada hörmət qazandıran addımdır. Düşünürəm ki, türk dövlətlərinin başçıları bu məsələləri geniş müzakirə edəcəklər və ümumi münasibətlərə xələl gətirməyən, ziyan vurmayan şəkildə yola davam edəcəklər, birgə inkişaf yolunu müəyyənləşdirəcəklər. Ona görə də bunu böyük faciə hesab etmirəm”.

□ Nigar HƏSƏNLİ, “Yeni Müsavat”

UNESCO-nun antitürk rəhbərini misirli əvəzləsə... - Bakıdan gözlənti

Azulenin yerinə ərəb gəlsə, qurumun Azərbaycana münasibəti müsbətə doğru dəyişəcəkmi? - şərh

Aprelin 15-də Misir Ərəb Respublikasının paytaxtı Qahirədə bu ölkənin xarici işlər nazirinin müavini Vael Hamed ilə Ermənistan xarici işlər nazirinin müavini Vahan Kostanyanın rəhbərliyi ilə iki ölkə xarici işlər nazirlikləri arasında 11-ci siyasi məsləhətləşmələr keçirilib. Erməni mediasının məlumatına görə, məsləhətləşmələrdə iki ölkə arasında çoxtərəfli platformalarda birgə iş və qarşılıqlı dəstək müzakirə olunub. Bu kontekstdə Ermənistan tərəfi UNESCO-nun yeni baş direktoru vəzifəsinə Misir tərəfindən irəli sürülən Xalid Əl-Ananınin namizədliyini dəstəkləməyə hazır olduğunu bildirib.

Qeyd edək ki, iqləmətəqahı Parisdə yerləşən bu BMT qurumunun indiki baş direktoru fransız, qatı ermənipərəst və anti-Azərbaycançı Odrü Azuledir.

Bəs Bakı da misirlinin namizədliyini dəstəkləyə bilərmi? Azulenin ərəb (misirli) əvəzlənsə, qurumun Azərbaycana, Bakının haqlı tələblərinə münasibəti müsbətə doğru dəyişəcəkmi?

Siyasi şərhçi Şəhla Cəlilzadə “Yeni Müsavat”-a deyib ki, Ermənistan 44 günlük müharibədəki məğlubiyyətdən sonra Rusiya ilə nisbətən məsafəli, lakin digər dünya dövlətləri ilə nis-

Odrü Azule

bətən daha yaxın yeni xarici siyasət kursuna start verib: “Təsədüfi deyil ki, ərəb dünyasına “yaxınlaşmaq” istəyən Ermənistan 2024-cü ilin iyununda Fələstin dövlətini rəsmi olaraq tanıdığını bəyan etdi. Bunu həm də Türkiyə ilə normallaşma kontekstində atılan addım hesab etmək olar. Həmçinin Ermənistan bir sıra məsələlərdə ərəb dövlətlərinə dəstək ifadə etməyə başladı. Məsələn, Səudiyyə Ərəbistanına “jest” olaraq Expo2030-un bu ölkədə keçirilməsi ilə bağlı edilən mü-

raciəti dəstəkləyəcəyini 2022-ci ildə bəyan etdi. Hazırda UNESCO-ya Misirdən yeni baş direktorun təyin edilməsi məsələsi gündəmdədir. Ermənistan Misirin namizədini dəstəkləməklə Misirlə münasibətlərini inkişaf etdirmək istəyir. Lakin qeyd etmək lazımdır ki, Misirin Azərbaycanla əlaqələri Ermənistanla müqayisədə daha genişdir və daha çox inkişaf edib. Bunu həm siyasi, həm iqtisadi müstəvidə dəyərləndirmək olar. Məsələn, Azərbaycanla BMT, İslam Əməkdaşlıq

Təşkilatı, Qoşulmama Hərəkəti kimi platformalarda əməkdaşlıq edən Misir indiyədək bu platformalarda Azərbaycanın siyasi mövqeyini dəstəkləyib. Vətən müharibəsindən sonra isə ikitərəfli münasibətlər yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. 2023-cü ilin yanvarında Misir dövlət başçısı Əl-Sisinin ölkəmizə səfəri baş tutdu. 2014-cü ildən hakimiyyətdə olan Sisi bununla Azərbaycana ilk rəsmi səfər edirdi. Prezident İlham Əliyev isə 2024-cü ilin iyununda Misirə rəsmi səfər

edib. Bu səfərlər ikitərəfli əlaqələrin daha da inkişaf edəcəyinə dair mesajlarla yadda qalıb. Azərbaycanla isti münasibətləri olan Misirdən UNESCO-ya yeni direktor təyinatı tamamilə müsbət hadisə olaraq qiymətləndirilə bilər. Bu, UNESCO ilə münasibətlərin qarşdakı dövrə normallaşmasına imkan yarada bilər”.

Siyasi şərhçi Şəhla Cəlilzadə deyir ki, hazırda UNESCO-nun rəhbəri qatı anti-Azərbaycan mövqei şəxsdir: “Odrü Azule qlobal erməni şəbəkəsinin əsas üzvlərindən biridir. Onun dövründə UNESCO Azərbaycana qarşı münasibətdə qəzəbli mövqe sərgiləmiş, xüsusilə II Qarabağ müharibəsindən sonra ermənilərin qlobal dəstəkçisinə çevrilmişdir. Halbuki bu quruma əvvəlki rəhbərlərin başçılıq etdiyi dövrlərdə UNESCO Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərində tərəfsiz olmuş, qurumun Baş direktoru Matsuranın dövründə Mehriban Əliyeva UNESCO-nun “xoşməramlı səfiri” adını almış, sonrakı rəhbər Bokovanın dövründə də isti münasibətlər davam etdirilmişdir. Lakin ən son rəhbər Odrü Azule, o həm də ana tərəfindən yarıermənidir (anası Katya Bami ermənidir, atası Andre Azule isə ermənilərin Yaxın Şərq Fondunun Prezidentidir), tamamilə ermənipərəst mövqe sərgiləyərək, noyabr 2021-ci ildə Ermənistan XİN rəhbərinin Parisə səfəri za-

manı onunla görüşündə Qarabağa qurumun faktaraşdırıcı missiyasının göndərilməyini bəyan etmişdir. 30 ildə Azərbaycan torpaqlarında törədilən erməni vandalizminin real izlərinə, şəhərlərin yerlə yeksan edilməsinə, Azərbaycanın mədəni abidələrin ermənilər tərəfindən məhv olunmasını yerində təsbit etməsi üçün quruma müraciətlərinə məhəl qoymayan təşkilat birdən-birə erməni müraciətinə müsbət cavab verməklə mövqeyini ortaya qoymuşdu. Hətta 2022-ci ilin martında Avropa Parlamentinin qəbul etdiyi qətnəmədə 9 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanatdan sonra erməni mədəni abidələrinin Azərbaycan nəzarəti altına keçdiyi və guya Azərbaycan tərəfindən dağıdıldığı vurğulanaraq beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən UNESCO-nun faktaraşdırıcı missiyasını qəbul etməsi üçün Azərbaycana təzyiq göstərilməsi tələbi irəli sürülür. 2023-cü ilin sentyabrında belə bir missiya Qarabağa gəldi, düzdür, lakin bu, daha neytral qurum olan BMT missiyası idi və bu missiya Azərbaycanın tezislərini təsdiqləyən hesabatlara çıxış edərək erməniləri daha da qəzəbləndirmişdi. Beləliklə, UNESCO-ya Azərbaycanın haqq səsinə laqeyd olmayan bir dövlətdən rəhbərin təyin edilməsi, ermənilər üçün daha bir fiasko ola bilər”.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, Musavat.com

Zaxarova yenə vasitəçilik təklif edir

Rusiya Azərbaycan-Ermənistan danışıqlarına qoşulmaq istəyir

“Rusiya Azərbaycana və Ermənistanla sülh prosesində yardım göstərməyə hazır olduğunu bir daha təsdiqləyir”. Bunu Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova “NEWS.ru”-nün sualını cavablandırarkən deyib. O, Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan liderlərinin 2020-ci ildə əldə etdikləri razılaşmaların öz aktuallığını tam qoruyub saxladığını xatırladı.

“Biz bunu hər həftə suallara cavab verərkən təkrarlayırıq. Çoxtərəfli formatda tam qarşılıqlı fəaliyyətin tezliklə bərpası, əlbəttə ki, Cənubi Qafqazda davamlı sülhün və rifahın bərqərar olmasına kömək edər. Azərbaycanlı və erməni tərəfdəşlərimizə iki ölkə arasında barışığın bütün əsas istiqamətlərində yardım göstərməyə tam hazırıq,” - Zaxarova bildirib. Onun sözlərinə görə, Rusiya, Azərbaycan və Ermənistanın baş nazir müavinlərinin həmsədrliyi ilə fəaliyyət göstərən üçtərəfli işçi qrupu çərçivəsində neqliyyat və iqtisadi kommunikasiyaların açılması istiqamətində müsbət irəliləyişlər əldə edilib.

“Biz sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası sahəsində öz təcrübəmizi bölüşməyə hazırıq. Hesab edirəm ki, bu sahədə mütəxəssislərimiz postsovet məkanında ən yaxşılarından biri kimi tanınır. Bizim unikal kartoqrafik materiallarımız var. Həmçinin Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri ilə əlaqəli humanitar məsələlərin həllində də kömək edə bilərik. Ümumiyyətlə, yalnız şad olarıq. Amma bir daha deyirəm, yeni bir şey söyləməyəcəyəm - Azərbaycanlı və erməni dostlarımıza münasibətlərin normalaşması prosesini irəli aparmaqda kömək etməyə hər zaman şadiq,” - o əlavə edib.

Sabiq baş nazirdən anons: Bu yollar açılacaq

“Azərbaycana Naxçıvanla Məgri və ya Sünik vasitəsilə əlaqə yaratmaq imkanının verilməsi kommunikasiya blokadasının açılmasına gətirib çıxarmayacaq”. Tribuna.az bildirir ki, bu iddia ilə Ermənistanın keçmiş baş naziri Xosrov Arutyunyan çıxış edib. Onun sözlərinə görə, belə bir addım Ermənistanı daha da dərin blokada salacaq. “Bu, Ermənistan ərazisindən Türkiyə ilə rahat əlaqə yaratmaq üçün Azərbaycana əlverişli marşrutun yaradılmasından başqa bir şey deyil”.

Arutyunyan başqa bir iddia ilə də çıxış edib. Onun sözlərinə görə, Zəngəzur dəhlizi Ermənistanın maraqlarına cavab verməz və üstəlik, münasibətlərin həllinə yardım etmir. “Əksinə, bu, Ermənistanı daha da həssas edir və onun təcridini daha da ağırlaşdırır”. O, qərbi bir təkliflə də çıxış edib. Arutyunyan Bakı-Qazax-İcəvan-Dilican marşrutunu məqbul sayıb. “Qarşılıqlı faydalı iqtisadi əməkdaşlığın əsasını qoya biləcək yeganə məqbul variant Bakı-Qazax-İcəvan-Dilican-İrəvan marşrutudur”.

Aprel 17-də Tiflisdə Azərbaycan, Ermənistan və Gürcüstan xarici işlər nazirlərinin müavinləri görüşüb. Xəbər verildiyi kimi, danışıqlar zamanı tərəflər regional əməkdaşlığın perspektivlərini müzakirə ediblər. Danışıqlarda Azərbaycanı xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov təmsil edib. Yekunda iştirakçılar görüşün konstruktiv atmosferdə keçdiyini və region ölkələri arasında dialoqun daha da dərinləşdirilməsi və etimadın möhkəmləndirilməsi üçün əsas ola biləcəyini qeyd ediblər.

Bes görüş niyə nazirlər yox, müavinlər səviyyəsində keçirilib?

Bundan əvvəl Gürcüstanın xarici işlər naziri Maka Boçorişvili bəyan etmişdi ki, Azərbaycan və Ermənistan regionda sülh və sabitliyin təşviqində Gürcüstana arxalana bilər. O əmin etmişdi ki, Tiflis regionda dialoq və əməkdaşlığa kömək etmək üçün bütün mümkün vasitələrlə təmin olunacaq. Bura, təbii ki, görüşlər üçün ev sahibliyi də daxildir.

Ancaq bundansa, daha yaxşı olmazmı ki, rəsmi Tiflis

öz potensialından istifadə edərək, Bakının iki legitim şərti ilə bağlı İrəvana təsir göstərmək üçün hərəkətə keçsin? Bunun zamanı çatmadımı? Axı Azərbaycanın mövqeyinin haqlı olduğunu Gürcüstan rəsmiləri də bilir.

Paralel surətdə Ermənistan və onun əhalisi də görürdü ki, sülh məsələsində o, təklənmiş və haqsız durumdadır. Unutmayaq ki, Ermənistanın xarici aləmə, Avropaya yeganə çıxış yolu Gürcüstan vasitəsi ilədir. Yeni qərb qonşumuzun sülhü yaxınlaşdırmaq

Gürcüstanda üçlü görüş: Tiflis və Bakının İrəvana birgə həmləsinin vaxtı çatıb

naminə kapitulyant ölkəyə təsir imkanı heç də az deyil...

“Cənubi Qafqaz regionunun inkişafına hədəflənmiş istənilən görüş, danışıq və müzakirələr ümumilikdə müsbət qiymətləndirilməlidir. Çünki son nəticədə bu bizim regiondur və deməli, birlikdə Cənubi Qafqazın sülh, sabitlik içərisində inkişafı üçün addımlar atmalıyıq”. Bu fikirləri “Yeni Müsavat”a Azərbaycan-Gürcüstan parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvü Vüqar İskəndərov deyib. Deputat əlavə edib ki, aprel 17-də Tiflisdə Azərbaycan, Ermənistan və Gürcüstan xarici işlər nazirlərinin müavinlə-

Vüqar İskəndərov: “Belə görüşlərin olması müsbət haldır, lakin...” Elxan Şahinoğlu: “Sülh sənədi Gürcüstanda imzalana bilər”

ri səviyyəsində görüşü də bu baxımdan müsbət qiymətləndirmək olar: “Lakin burada diqqət etməli olduğumuz bir məqam var - söhbət Ermənistanın bu cür görüşlərdə nə qədər səmimi olmasından gedir. Məsələ burasındadır ki, Ermənistan ötən beş il ərzində Azərbaycanla sülh sazişini imzalamaqdan yayınıb. Hər dəfə çeşidli bəhanələr və sərhəddə törədilən təxribatlarla sülh sazişinin imzalanmasına süni əngəllər yaradıb. Halbuki bu sazişin imzalanması eyni zamanda həm regiona, həm də elə Ermənistanın özünə də iqtisadi inkişaf vəd edir”.

Deputat bu görüşə ev sahibliyi edən Gürcüstanın isə Ermənistanla daha çox təsir etmək imkanını olduğunu da əlavə edib: “Gürcüstanın xarici işlər naziri Maka Boçorişvili bir müddət öncə bəyan etmişdi ki, Azərbaycan və Ermənistan regionda sülh və sabitliyin təşviqində Gürcüstana arxalana bilər. O əmin etmişdi ki, Tiflis regionda dialoq və əməkdaşlığa kömək etmək üçün bütün mümkün vasitələrlə təmin olunacaq. Bura təbii ki, görüşlər üçün ev sahibliyi də daxildir. Məhz bu məqamdan çıxış edərək düşünürəm ki, Tiflis indiki məqamda öz gücünü daha çox Ermənistanı haqqa gətirməyə sərf etməli deyil. Çünki bunun üçün Gürcüstanın əlində kifayət qədər imkanlar var. Məsələ burasındadır ki, Ermənistanın xarici aləmə, Avropaya yeganə çıxış yolu Gürcüstan vasitəsilədir. Deməli, Azərbaycan tərəfinin haqlı mövqeyi ilə yaxından məlumatlı olan rəsmi Tiflis öz potensialından istifadə edərək, Bakının iki legitim şərti ilə bağlı İrəvana təsir göstərmək üçün hərəkətə keçə bilər”.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu sülh sazişinin imzalanması məkanı kimi Tiflisin seçilə biləcəyini mümkünsüz saymır: “Gürcüstan rəsmilərinin son zamanlar həm Bakıya, həm də İrəvana səfərlərinin sayı artıb. Gürcüstan həm Azərbaycanın, həm də Ermənistanın strateji tərəfdəşidir. Azərbaycanın dünya bazarlarına daşdığı neft və qazın əsas hissəsi Gürcüstandan keçir, iki ölkə “Orta dəhlizin” tərkib hissəsidir. Azərbaycan və Mərkəzi Asianın Xəzər dənizi üzərindən Avropaya nəql edəcəyi yaşıl enerji də Gürcüstandan keçəcək.

Azərbaycan və Türkiyə ilə sərhədi bağlı olan Ermənistanın da Rusiya və Qara dənizə çıxışı Gürcüstan üzərindən

həyata keçirilir. Bu səbəbdən Gürcüstan həm Azərbaycan, həm də Ermənistanla strateji əlaqələri qorumağa müvəffəq olub. Gürcüstan Cənubi Qafqazda sülh və 3 dövlət arasında əməkdaşlıqda maraqlıdır. Bu Prezident İlham Əliyevin bir neçə il əvvəl Tiflisdə səsləndirdiyi “Cənubi Qafqaz evi” konsepsiyasına da uyğundur. İlham Əliyevin sözlərinə görə, Gürcüstan Azərbaycanla Ermənistan arasında dialoqu genişləndirmək üçün təkliflər irəli sürüb. Rəsmi Bakı bunun əleyhinə deyil. Bu baxımdan Azərbaycan, Ermənistan və Gürcüstan xarici işlər nazirlərinin müavinlərinin aprel 17-də Tiflisdəki üçtərəfli görüşünün Gürcüstanın paytaxtı Tiflisdə imzalanması ehtimalı da yüksəkdir”.

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini Tural İrfan “Sherg.az”-a açıqlamasında deyib ki, Ermənistan-Azərbaycan arasında münasibətlərin inkişafı və danışıqların təşkil olunması reallaşmaqda

olan sülh müqaviləsinə gətirib çıxaran müsbət haldır. Ekspert bildirib ki, Gürcüstanın müxtəlif vaxtlarda üçlü münasibətlər təşəbbüsü birgə görülməli işlər, ortaq layihələrin həyata keçirilməsi səridən zəruri addımdır: “Azərbaycan-Gürcüstan-Ermənistan üçlü platformasının formalaşması region üçün də önəm kəsb edir. Bu həm sülh və sabitliyin daimi olmasını, həm də iqtisadi-ticarəti əlaqələrin inkişafını təmin edir. İndiyə qədər Ermənistan və Azərbaycan arasındakı keçmiş münasibətlər və Qarabağ problemi ətrafında yaranmış gərgin mühit bir çox əlaqələrə, münasibətlərə, iqtisadi, ticari fəaliyyətə, kommunikasiya sisteminin işləməsinə mane olurdu. Şübhəsiz, Azərbaycanın səyi nəticəsində bu problemin aradan qalxması və siyasi masadakı nailiyyətləri sayəsində artıq sülh mərhələsinə gəlib çatmağımız sözügedən münasibətlərin, əlaqələrin reallaşmasına zəmin yaradıb. Odur ki, Qafqazın bu üç ölkəsi birgə ortaq layihələr həyata keçirə, üçlü platformada ölkələrimizin inkişafı üçün kifayət qədər müsbət addımlar ata bilər”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula Fon der Lyayen Qərbin köhnə formasının artıq mövcud olmadığını bildirib. “Die Zeit” qəzetinə verdiyi müsahibədə o, Qərbin əvvəlki modelinin sona çatdığını söyləyib.

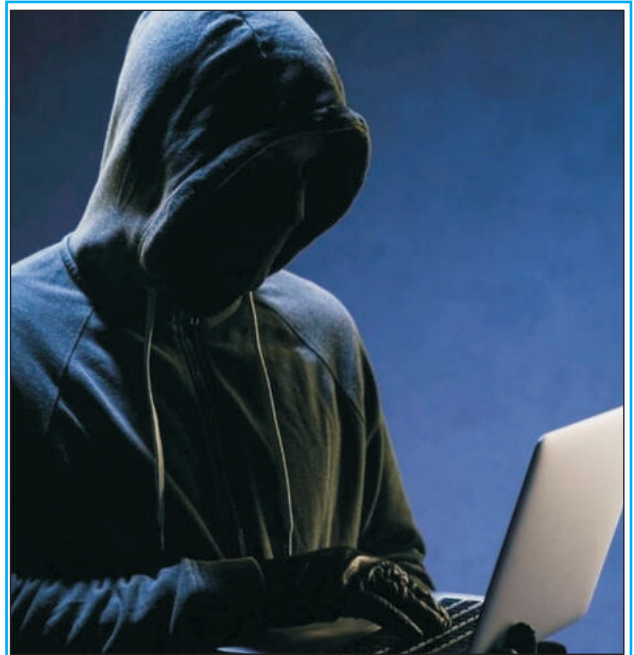
ma eyni zamanda digər tərəflərlə əlaqələri də inkişaf etdirməyin vacibliyini anlayıram”.

Ursula Fon der Lyayen haqlıdır? Xüsusən də Trampın Ağ Evə qayıdışı ilə həqiqətni əvvəlki Qərb daha mövcud deyil? Bunun konkret olaraq Azərbaycana xeyri-ziyarı nədən ibarətdir?

yəti ilə münasibətlərdə, ticarət münasibətlərində ABŞ mənfi saldoya malikdir. Yeni daha çox idxal edir, nəinki satır. Təbii ki, bu, Amerika iqtisadiyyatına öz təsirini göstərir. Donald Tramp bu realiti, bu vəziyyəti dəyişmək istəyir tələb edir ki, Amerika daha çox məhsullar alın, Amerikaya investisiya qo-

vəlki Qərb modeli artıq sona çatıb. Tramp hakimiyyətdən gedəndən sonra Demokratlar 2028-ci ildə seçkiləri uda bilsələr, hər şey yenidən əvvəlki vəziyyətinə qayıdacaq. Yaxud çox qayıdacaq. Ona görə burada qısa bir fasilə barədə danışmaq daha düzgün olardı”.

Ekspert qeyd etdi ki, Co

Bakıda oturub Qərb firmalarının məlumatlarını oğurlayırmış

“Zeromap” MMC-nin təsisçisi, “İdrak” şirkətinin prezidenti Tural Rəşad oğlu Əliyevin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edir. Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin keçirdiyi əməliyyat nəticəsində həbs olunan 1993-cü il təvəllüdlü Tural Əliyev nəhəng yerli və xarici şirkətlərə kiberhücumlar təşkil etməkdə ittiham olunur.

Musavat.com xəbər verir ki, cinayət dosyesi Yasamal Rayon Məhkəməsində hakim Rəşad Cavadzadənin sədrliyi ilə araşdırılır. Prosesdə Tural Əliyev vəkilin və hakim suallarını cavablandırır.

İstintaq zamanı Tural Əliyevin evindən götürülən noutbukda ziyanverici proqramlar, kiberhücumların təşkil edilməsini təsdiqləyən dəlillər aşkar edilib. Aşkar edilmiş fayllar arasında fişinq kodları da var. Həmçinin müəyyən olunub ki, o, danışıqların məsafədən gizli şəkildə əldə edilməsi üçün zəruri tədbirlər görüb. Tural Əliyevin ABŞ, İsrail və başqa ölkələrin şirkətlərinin serverlərinə daxil olmaqla bağlı teleqramda danışıqlar apardığı da üzə çıxıb. O, kiber müdaxilə yolu ilə İsrail dövlətinə məxsus şirkətin 25 meqabayt, ABŞ-yə məxsus şirkətin isə 1 meqabayt məlumatlarını əldə edib.

Müttəhim deyib ki, o, xarici şirkətlərdə nüfuz qazanması, həmçinin işlədiyi yerdə özünü sübut etməsi üçün bu addımları atıb: “Mənim maddi gəlir əldə etmək məqsədini olmayıb. Xarici şirkətlərə özümü göstərmək üçün edirdim. Azərbaycandakı fəaliyyətim isə dövlət üçün etmişəm. Hazırladığım proqramı istifadə etmək üçün dövlətə təqdim etmək niyyətimdə idim”.

Tural Əliyev qeyd edib ki, proqramları “İdrak” şirkətinin prezidenti, “Zeromap” MMC-nin təsisçisi Hikmət Abdullayevin razılığı ilə hazırlayıb. O həmçinin kiber cinayətkar qruplarla əlaqə saxlayaraq ABŞ-dakı şirkətlərdən birinin məlumatlarını əldə edərək 500 dollara, Argentinadakı şirkətin məlumatlarını isə 350 dollara satıb. O, xarici şirkətlərin təhlükəsizliyini yoxlamaq üçün belə addım atdığını deyib. Hakim müttəhimin addımlarının başadüşülən olmadığını deyib:

“Sənə nə düşüb ki, gedib Amerika şirkətinin təhlükəsizliyini yoxlayırdın? Camaatın məlumatlarını alıb başqasına satmısan. Belə güclü ekspert idinsə, xarici şirkətlərdən biri ilə müqavilə bağlayıb, sonra onları yoxlayırdın. Deyirsən, bunu guya dövlət üçün etmişən. Dövlətə bunun nə xeyri var?! Əksinə, ziyanı var. Xarici ölkələr müraciət edirlər ki, sizin vətəndaş bizim şirkətə kiber müdaxilə edir”.

Qeyd edək ki, Tural Əliyev Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin İstintaq baş idarəsi tərəfindən cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib. Ona Cinayət Məcəlləsinin 271.2.1 (kompüter sistemə qanunsuz daxil olma), 272.2.1 (kompüter məlumatlarını qanunsuz ələ keçirmə) və 273-1.1-ci (kiber cinayətlərin törədilməsi üçün hazırlanmış vasitələrin dövriyyəsi) maddələri ilə ittiham verilib. Proses mayın 1-də davam etdiriləcək.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Məsavət”

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Qərb artıq əvvəlki deyil - Azərbaycana “isti-soyuqluğu”...

Trampın Ağ Evə qayıdışı ilə həqiqətni ənənəvi Qərb daha mövcud deyil? - rəy

“Bizim tanıdığımız formada Qərb artıq yoxdur. Dünya artıq geosiyasi baxımdan da qlobusa çevrilib. Bu gün dostluq şəbəkələrimiz bütün dünyanı əhatə edir - bunu gömrük tarifləri ilə bağlı debatlarla da aydın görə bilərsiniz”.

Jurnalistin “Avropa İttifaqı Qərb dünyasının yeni liderinə çevrilibmi” sualına cavabında fon der Lyayen Brüsselə Vaşinqton arasında daimi əməkdaşlığa inandığını bildirib: “Mən ABŞ-ın böyük dostu və qətiyyətli atlantistəm. Am-

“Alyans” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov “Yeni Məsavət”-a bildirdi ki, Donald Trampın Ağ Evə qayıdışı dünyada zəlzələ effekti yaratdı və çoxlu həqiqətlərin üzə çıxmasına səbəb oldu: “Başqa siyasətçilərin demədiklərini Tramp açıq şəkildə söylədi və Qərbin mahiyyətini ortaya qoydu. Məlumdur ki, Amerikanın ticarət tərəfdaşları içərisində Meksika, Kanada, Çin, Avropa dövlətləri əhəmiyyətli yer tutur. Bunların böyük əksəriy-

yun, Amerikadan istifadə etmək, Amerikaya qarşı ədalətsiz rüsumlar tətbiq etmək dövrü keçdi, belə dostluq olmaz. Üç il ərzində Avropa Ukraynaya yüz milyard dollar səviyyəsində yardım edib. Biraz artıq da deyirlər bəzi mənbələr. Ancaq bu üç il ərzində Avropa Rusiyadan neft və qaz alıb Rusiyaya 240 milyard dollar ödəyib. Təbii ki, burada kifayət qədər suallar ortaya çıxır. Sən Ukraynanı özünün müttəfiqin elan edirsən, “Ukraynanın yanında” deyirsən, cəmi yüz milyard yardım edirsən və onun da yardan çoxunu kredit şəklində verirsən, Rusiyaya isə 240 milyard dollar xeyir verirsən. Yaxud ABŞ-ın Avropanın təhlükəsizliyini təmin etmək sahəsində öhdəliklərini qeyd etmək olar. Bu günə qədər Avropa Amerikaya ümidli olub və buna görə də özünün ordusu çox zəifdir. Xüsusilə quru qoşunları Avropanın bəzi dövlətlərində yox dərəcə-sindədir. Avropanın ən çox saylı quru qoşunları Polşadadır və onun sayı cəmi 300 min nəfərdir. Bu da, təbii ki, prezident Trampı qane eləmir. Xərclərin artırılması olduğunu, münasibətlərdə dürüstlüyün olmasının vacibliyini deyir. Bu məsələlərdə hesab edirik ki, ABŞ və onun prezidenti düzgün mövqe tutur, haqsız deyil. Ancaq demək olmaz ki, Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula Fon der Lyayen dedi ki, əv-

Almaniyadan Türkiyəyə pislik

Almaniyada Olaf Şoltz hökumətinin “Tayfun” qırıclarının Türkiyəyə satışına veto qoyduğu iddia edilib. Bu barədə məlumatı Türkiyə mediası yayıb. Bu qərarın İstanbul Böyükşəhər Bələdiyyəsinin sabiq sədri Əkrəm İmamoghlunun korrupsiya istintaqı çərçivəsində həbsi ilə əlaqədar qəbul edildiyi bildirilib.

Qeyd edək ki, Almaniyada hazırkı hökumətin səlahiyyət müddəti rəsmən 15 gündən sonra başa çatır. “Tayfun” qırıcları ilə bağlı dosye yeni koalisiya hökumətinin masasında olacaq. “Tayfun” təyyarələri Almaniya, Böyük Britaniya, İtaliya və İspaniya konsorsiumu tərəfindən istehsal olunur.

Qoca mollarının ehtirası

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Hər kəsin alınına nə yazılıbsa, elə də olacaq. Yoxsa kimin ağlına gələrdi bizim Nazlı şeyx kimi adama qismət olacaq".

(Mirzə Cəlil, "Ölümlər")

Bakını növbəti dəfə sel basanda kimlərsə əski günlərin fotolarını tapıb ortaya çıxardılar, məlum oldu ki, sən demə 19-cu əsrin sonlarında və 20-ci əsrin əvvəllərində də paytaxtımız yağış yağanda, necə deyərler, suya təslim olurmuş. Hətta 19-cu əsrin axırına aid fotoda Bakı küçələrində kimsə qayıqda üzürdü.

Bu da bizim tarixi ənənələrə nə qədər sadıq olduğumuzu göstərir. İnsanlar, o cümlədən millətlər gərək yolunu azmasın, yad qüvvələrin təsiri altına düşməsin. Hökumətimizə bu baxımdan minnətdarıq. İllər keçir, heç nə dəyişmir. Yəne yalan danışırıq, yaltaqlığımızı edirik, yetimin çörəyini əlindən alırız.

Bütün sferalarda milli ənənələr qorunur. Məsələn, keçən ay Novruz bayramında düz 12 gün istirahətə buraxıldı. Çox adam bu müddətin mənasını anlamadı, halbuki, qədim Şumer-Babil dövlətlərində yaz bayramı məhz 12 gün qeyd edilirmiş. Bayramın vaxtı da indiki mart-aprel aylarına düşərdi, adı isə Akitu, bəzi mənbələrə görə Zaqmuk olmuşdur. (Akitu və Zaqmuk nə deməkdir, hələlik bunu heç kim bilmir. Yəqin qədim türkcədə nəsə mənası olubdur).

Naxçıvanda, günümüzdə bir molları tutublar, 85 yaşlı bu qızmış qoca qonşudakı əlil qadına qarşı cinsi əxlaqsızlıq edirmiş. Yanvarda yenə Naxçıvanda başqa bir molları, bu dəfə 14 yaşlı qıza qarşı cinsi əxlaqsız hərəkətə görə tutmuşdular. Belə hadisələr təkrarlandıqca Mirzə Cəlilin əsərlərindəki mənanı daha yaxşı anlarıyıq. Həmçinin, şəhərli İsfəndiyarın dindarlar haqda tənqidinə təhqirə yanaşan adamlar niyə indi susurlar? Buyurun, necə deyərler, "adam haqlı, bəylər". O cümlədən, "buyurun, dindarlar, izah edin". Həmişə ateistlər izah etmər ki.

Nə üçün Qafqaz Müsəlmanları İdarəsindən "mıkk" eləyən də yoxdur? Bəlkə hələ şeyx bilet tapıb ölkəyə qayıda bilməyibdir?

Axi bu əxlaqsız cinayətkarlar adi insan deyil, sırf dini vəzifəli şəxslərdir. Hərəsi müəyyən sayda dini icmanın "çobanlığını" (bunu təhqir mənasında yazmıram, xristianlar öz mollarına elə "pastor" - "çoban" deyirlər) edirmiş. Din haqda qanuna görə molla işləmək üçün azı 50 nəfərlik dini icma olmalıdır, onu dövlət idarəsində təsdiq etməli-sən və sairə. Dövlətimiz də həmin mollarla aylıq 300 manat maaş verir, Naxçıvanda istehsal olunan "NAZ-lifan" avtomobiliylə təchiz edir, baxmayaraq Konstitusiyaya görə guya bizdə din dövlətdən ayrılır, hökumətin xalqın pulunu mollarla verməyə ixtiyarı yoxdur. Lakin yuxarıda yazdığım kimi, nə dini idarə, nə hökumətin dinlə bağlı qurumları mollar arasında əxlaqsızlığın pöhrələnməsinə münasibət bildirmir.

Dəli şeytan deyir bu işlərin təzədən artmasında Vasif müəllimin istefasının rolu vardır. Axi Talıbov bölgənin xanı işləyəndə ordan nəinki molların əxlaqsızlığı haqda xəbərlər alırdıq, hətta milçək uçanda vızıltısı Təzəpirə çatırdı. Telekanalizasiyaların reportajları olurdu, görürdük ərazidə bir ins-cins gözə dəymir. Hamı əxlaqi şəkildə yoxa çıxmışdı. Həmin dövrdə Naxçıvanda cinayətkarlıq ümumiyyətlə, kökündən ləğv edilmişdi, bunu statistika da təsdiq edirdi. Əsl kommunizm quruculuğu idi.

Sözgəlişi, mollarından birinin 85 yaşda əxlaqsızlıq etməsi də diqqəti çəkir. Yəqin onu ağsaqqal qismində bölgədə elçiliyə, nişanə, qız toyuna-zada da aparırmışlar. Həmçinin, əxlaqsızlığın dibinə vursan o yaşda qocanın seksual istəklərinin fəvvarəsini ölkəmizdə iqtisadi-sosial inkişafın nəticəsi saymaq mümkündür.

O cümlədən, bu saat qardaş Türkiyədə qayınanasını hamilə edən kürekən gündəmin əsas mövzularından biridir. Deməli, bu sferada da "bir millət-iki dövlət" konsepsiyasına sadiqliyimizi göstərməkdəyik.

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyan ölkədə "Qarabağ hərəkatı"nın davamının olmayacağını bir daha bəyan edib. Hərçənd onun sözü ilə əməlinin düz gəldiyini söyləmək çox çətindir. Bu da daha iki fakt.

Qarabağın mühacirətdə olan prezidenti" kimi təqdim etməsi isə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə açıq-aşkar həqarətdir.

Bakıya qarşı bu dəmarşlara indi nə ad qoyaq? Paşinyan nə üçün İrəvanda

si heyvərlilikdir. Onun sözlərinə görə, Fransa Senatı özünə hörmət qoymur: "Avropa-nın dahilər yetişdirmiş, 5 dəfə inqilab etmiş ölkəsinin parlamenti hansı səviyyəyə düşüb ki, onun üzvü Qarabağdan tülkü kimi qaçmış, heç bir sta-

lənər var. Bütün bunlar fiaskodur. Yüz belə avropalı deputat gəlsin, min belə tədbir keçirsinlər, Azərbaycan dövlətinin mövqeyi birmənalıdır - heç bir cinayət törətməmiş, separatizmə qulluq etməmiş, işğal dövründə məskunlaş-

İrəvanda "artsax" tamaşası

Revanşistlər Bakıya "meydan oxuyur"; Paşinyan nə üçün separatçı tör-töküntülərin əl-ayağını yığmır?

Yerli medianın yazdığına görə, iki gün öncə İrəvanda uydurma "artsax parlamenti"-nin iclası keçirilib. "Yeni Müsavat" bildirir ki, iclasda "artsax konstitusiyasına" dəyişiklik layihəsi təsdiqlənib. "Dəyişikliklərə əsasən "dövlət institutları"nın davamlılığı təmin edilib, - geydirmə "parlament"-in üzvü Metakse Akopyan bildirib.

"Yeni mətn elə yazılıb ki, istənilən fors-major şəraitdə "dövlət" qurumları həll yolları tapa bilsinlər. Gələcəkdə onlar qeyri-qanuni qurum sayılmayacaqlar. Ümid edirik ki, iclas həm "parlament", həm də "prezidentlik" institutunun daha həyat qabiliyyətli olmasına stimül yaradacaq. Dəyişikliklər "prezidentin" səlahiyyətlərini genişləndirə bilər, lakin bu o demək deyil ki, düzəlişlər xüsusi olaraq bu məqsədlə edilib", - Akopyan sərsəmləyib. Onun sözlərinə görə, iclasda 30 "deputat" iştirak edib və "layihə" yekdilliklə qəbul edilib.

Fransalı deputat Nikolas Metzdorf isə İrəvanda ləğv edilmiş separatçı rejimin sonuncu başçısı Samvel Şahramanyanla görüşüb. Bu barədə o, özünün X səhifəsində yazıb. "Ermənistanda olduğum üçün çox xoşbəxtəm. Mən Dağlıq Qarabağın (Azərbaycanın Qarabağ bölgəsi - red.) mühacirətdə olan prezidenti ilə İrəvanda görüşə bildim...", - deyərək sarsaq layıb.

Bu, fransızların erməni separatçılığını dəstəkləməsinə aid ilk nümunə deyil. Fransa deputatının onu "Dağlıq

separatçı tör-töküntülərin əl-ayağını yığmır, onların cəmləşdiyi və "artsax" tamaşası göstərdikləri məkanları bağlamır?

Professor Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, separatçıların İrəvanda yığılmaqları son çırpıntıdır. Onların avantürüst və populist olduğunu qeyd edən professor söylədi ki, "artsax" adı ilə keçirilən tədbirlərə icazə verilməməlidir. "Ermənistan hökumətinin növbəti dövrdə onların iclaslarına müdaxilə etməsi lazımdır. Paşinyan hələ ki bunu etmir və narazı elektoratı qəzəbləndirmək istəmir. Amma növbəti mərhələdə onların əl-qolunun bağlanması gözləyirəm. Çünki getdikcə həddi aşırırlar və fəaliyyəti genişləndirməyə çalışacaqlar. Parlamentin sədri Simonyan bildirmişdi ki, onların fəaliyyəti Ermənistan üçün təhdiddir. Ona da bu təhdidlə bağlı niyə tədbir görülmür? Deməli, iki səbəb ola bilər: ya Paşinyan sülhdən danışır arxada separatçılara meydan verir, ya da bu qüvvələrə qarşı sərt tədbir görməkdən çəkinir, etirazlara səbəb olacağını fikirləşir. Əgər bu addımlar davam edəcəksə, Azərbaycan Ermənistanla xəbərdarlıq etməlidir. Bizə qarşı ərazi iddialarını davam etdirmək sülhə zərərdir. Qondarma parlamentin yığılmasına şərait yaratmaq isə məhz Azərbaycana olam ərazi iddialarını qüvvədə saxlamaqdır", - deyərək politoloq açıqladı.

Q.Hüseynli əlavə etdi ki, fransız deputatın Şahramanyanla görüşməsi böyük siya-

tusu olmayan Şahramanyanla görüşür. Bu, Fransa adına, deputatlıq adına rəzalətdir. Üstəlik, onu "mühacirətdə olan prezident" adlandırması iqlat biabırçılıqdır. Azərbaycan parlamenti Fransa Senatına etiraz məktubu göndərmişdir. Çünki bu şəxsi "mühacir prezident" adlandırmaq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə, ölkə rəhbərliyinə hörmətsizlikdir. Şahramanyan kimdir ki, onu prezident sayasan? Bu adam 10 gün qonardarma quruma başçılıq edib, sonra buraxıldığını özü elan edib. Bəs o deputat hansı əsasla ona "mühacir prezident" deyər bilər? Heç bir ölkə, içi Fransa və Ermənistan qarışıq "artsax"-ı müstəqil subyekti kimi tanımayıbsa, deməli, fransalı deputat yalnız separatçılığı dəstəkləyir. Bunun separatizmə dəstək verməkdən başqa izahı ola bilməz".

Siyasi ekspert Züriyə Qarayeva isə fərqli düşündüyünü vurğuladı. Onun sözlərinə görə, separatçılar bu cür yığılmaqlarla varlığını nümayiş etdirib xarici fondlardan qrant, maliyyə qoparmağa müvəffəq olur. Z.Qarayeva dedi ki, Qərb fondları Qarabağdan könüllü gələn ermənilərə "qaçqın" kimi yardım ayırır, separatçılar da bu vəsaitin axını üçün mövcud oluqlarını göstərməlidirlər:

"Ona görə arada toplaşib mifik parlamentin guya iclaslarını keçirir, bəyanatlar verirlər ki, biz də varıq. Fransalı deputatın separatçı Samvelə görüşü də buna hesablanıb. Yeni onlarla görüşməyə gə-

miş dinc ermənilər qayıda, Azərbaycan vətəndaşı kimi yaşaya bilər. Bundan başqa hər jansı şans tanınmır. Eyni zamanda, bu proses paralellik təşkil etməlidir: Qərbi azərbaycanlıların da ev-eşiyinə qayıdışı təmin olunmalıdır. Odur ki, separatçılar özlerini yığıdırsa, Azərbaycan Ermənistanla təzyiqləri artırmalıdır".

Ekspert onu da bildirdi ki, Ermənistanda separatizmi dəstəkləyən daxili və xarici qüvvələr var, Paşinyan onlarla mübarizə aparmalıdır: "Amma əksinə, fransalı deputatın separatçı ilə görüş keçirməsinə şərait yaradılır, onlara maliyyə ayrılır, revanşistlər də separatçıları körükləyir. Bunun qarşısı alınmasa, Paşinyanın sülhdə maraqlı olmadığını biləcəkdir".

Xatırladaq ki, hakim Mülki Müqavilə Partiyasından deputat Arsen Torosyan "artsax"-ın fəaliyyətini yolverilməz adlandırmışdı: "Bizim suveren ölkəmiz - Ermənistan Respublikası daxilində və ərazisində ikinci bir dövlətin və ya onunla əlaqəli hər hansı dövlət institutunun mövcudluğu mümkün deyil və ola da bilməz. Belə hərəkətlər və bu cür hərəkətləri həyata keçirən şəxslər və ya qurumlar ciddi siyasi və hüquqi qiymətləndirilməyə layiq görülməlidir - nöqtə. Bunu bəzilərinin düşündüyü kimi həmvətənlərimizə qarşı nifrət təbliğatı kimi yox, onların yaşadığı ölkəyə olan sevgi və qayğı kimi başa düşün".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Kremlin “Rus Evi” israrı - 9 maydan sonra...

Rusiya məsələnin müzakirəsini prezidentlər səviyyəsinə qaldırmaq istəyir; Moskvanın inadı nəticə verəcəkmi? - reaksiya

“Rossotrudniçestvo” ümid edir ki, Bakıdakı Rus Evi ilə bağlı vəziyyət Rusiya və Azərbaycan prezidentlərinin şəxsi görüşündə həllini tapacaq”. Bunu “Rossotrudniçestvo”-nın direktor müavini Pavel Şevçov deyib. Onun sözlərinə görə, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi və “Rossotrudniçestvo” Azərbaycan tərəfinin mövqeyini və bütövlükdə Rus Evi ilə bağlı vəziyyəti aydınlaşdırmaq üçün gündəlik iş aparır:

“Rossotrudniçestvo” rəhbəri Valentina Matvienko-nun da Bakıda Rus Evinin bərpası məsələsini qaldırdığı barədə məlumat yayılmışdı. Rusiya XİN sözcüsü Mariya Zaxarova da dəfələrlə bu mövzuyla bağlı Kremlin narahatlığını ifadə edib. Rusiya tərəfinin “Rus Evi”nin bərpasında bu qədər israr etməsi, bu təşkilatın doğrudan da sadəcə, rus mədəniyyəti, ədəbiyyatı və s. təbliğ edən humanitar missiya daşımadığını, daha çox siyasi maraqlara, imperiya maraqlarına və Azərbaycanda “yumşaq güc”ün saxlanması-na xidmət etdiyini təsdiqləyir. Ona görə də bu məsələnin prezidentlər səviyyəsində müzakirəsinə ümid bəslənilir.

Rusiyanın “Rus Evi” israrı nəticə verəcəkmi? Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Rusiya müxtəlif vasitələrlə regionda öz mövqeyini qoruyub saxlamağa çalışır: “Adətən regionlarda müəyyən münasibətlər təşkil etməklə regionda özünə ehtiyacı qoruyub saxlamaq taktikasını həmişə seçib. Həmçinin ölkələrin daxilində qarşıdurmalar yaratmaqla təsir imkanlarını əldə edirdi. Bütün bunları təsdiqləyən kifayət qədər faktlar var. Müxtəlif respublikaların daxi-

lində Rusiya özünün qüvvələrini müxtəlif adlar altında yerləşdirir. “Rus Evi” kimi adlar altında qurumlar yaradılır və həmin qurumlarda kəşfiyyatçıların fəaliyyətini təmin edirlər. Keçmiş SSRİ məkanında hər kəs bilirdi ki, bu “Evlər”in 1990-cı illərdən yaradılmasında məqsəd nədən ibarətdir. Rusiya bununla ölkələrdə özlərinin xüsusi mərkəzlərini yaradırdılar. Orada adamların ələ alınmasından tutmuş digər kəşfiyyat məlumatlarına qədər məsələlər haqda zaman-zaman xəbərlər yayılması da təsadüfi deyil. Bakıdakı “Rus Evi” də bu işlərdən xali deyildi.”

Partiya sədri əlavə etdi ki, Azərbaycan dövləti qanunlarının tələb etdiyi addımı atdı və “Rus Evi” fəaliyyətini dayandırmaq qərarını verməli oldu: “İndi Rusiya sadaladığım imkanlardan müəyyən qədər məhrum olduğu üçün “Rus Evi” məsələsindən əl çəkmək istəmir. Bütün gücləri ilə çalışırlar ki, “Rus Evi” bərpa olunsun. Hesab edirəm ki, Azərbaycan heç bir halda buna razılıq verməli deyil. Çünki bu cür mərkəzlərin burada fəaliyyəti Azərbaycanın maraqlarına cavab vermir. Onlar Azərbaycanı inandırmağa çalışırlar ki, guya “Rus Evi” heç də qanunlardan kənar bir fəaliyyətlə məşğul olmur və sair. Təəssüf ki, Azərbaycanda proksi qüvvələr də Rusiyanın bu istəyinin reallaşdırılmasına çalışırlar. Rusiya proksi qüvvələrindən

də istifadə edib Azərbaycanda rəy yaratmağa çalışırlar”.

A.Nağı hesab edir ki, bununla dövlətimizin qərarına təsir göstərmək istəyirlər: “Güzəştə getmək olmaz. Çünki güzəştə gətdinsə Rusiya növbəti addımını atır. “Rus Evi” adlanan mərkəz Azərbaycanın maraqlarına cavab vermirsə, Azərbaycan nə üçün onun fəaliyyətə başlamasına razılıq verməlidir? Rusiyanın öz ərazisində bu tipli təşkilatların yaranması, fəaliyyətinə Rusiya icazə verərmə? Verməz. Onda nə üçün bizdən icazə verməyimizi gözləyirlər? Bu məntiqsizlikdir. Gözümüz görə-görə içimizdə hansısa ölkənin “Troya atlarının” yaradılmasına imkan verməməliyik”.

A.Nağı onu da dedi ki, bu mövqeyimiz qətiyyətlə Rusiyaya qarşı olmaq kimi qəbul olunmamalıdır. Onun fikrinə, Rusiyanın adı çəkilən təşkilatı rəsmi şəkildə Azərbaycanda qeydiyyatdan keçərsə, qanunlarımıza hörmətlə yanaşaraq şəffaf fəaliyyət göstərsə, onda fəaliyyətinə şərait yaratmaq olar.

Ədalət Partiyasının sədr müavini Mütəllib Rəhimli isə bildirdi ki, Azərbaycanda “Rus Evi”nin bağlanması bir neçə aspektdən Rusiyaya ciddi təsir edib. Onun sözlərinə görə, məhz buna görə onunla bağlı məsələni gündəmdən düşməyə qoymurlar: “Birincisi, Rusiya bu Mərkəz vasitəsilə özünün ideyalarını Azərbaycanda cəmiyyə-

ABŞ-dan Rusiyaya xəbərdarlıq Vaşinqton Ukrayna ilə bağlı danışıqlardan çıxıb

“Günlər ərzində irəliləyiş əldə olunmasa, ABŞ Ukraynada atəşkəs danışıqlarının qeyri-mümkün olduğu qənaətinə gələcək”.

Musavat.com xəbər verir ki, bunu ABŞ dövlət katibi Marko Rubio keçirdiyi mətbuat konfransında jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən deyib.

Rubio bildirib ki, ABŞ rəsmiləri irəliləyiş olmasa, dünya üzrə müxtəlif yerlərə uçaraq görüş ardınca görüş keçirməyə davam etməyəcəklər: “Hər kəsə xatırlatmaq vacibdir ki, Ukraynadakı müharibə dəhşətlidir, lakin bu, bizim müharibəmiz deyil. Onu biz başlamamışıq. Birləşmiş Ştatlar son üç ildə Ukraynaya kömək edir və biz onun bitməsinə istəyirik. Prezident hakimiyyətinin 87 gününü ən yüksək səviyyələrdə danışıqlar keçirərək, bu müharibəni sona çatdırmaq üçün davamlı səylər göstərdi. Biz indi elə bir nöqtəyə çatırıq ki, bu müharibəni bitirməyin mümkün olub-olmadığına qərar verməliyik. Bunun üçün tərəflərin hər ikisini prosedura cəlb etmişir”.

Rubio vurğulayıb ki, ABŞ prezidenti Donald Tramp Ukraynada sülhün əldə edilməsi məsələsinə “çox vaxt və enerji sərf edir”, lakin dünyada baş verən bir çox başqa mühüm hadisələr də var:

“Biz faydalı olmaq üçün əlimizdən gələni etmək istəyirik. Dünən yaxşı görüş keçirdik. Düşünürəm ki, fransızlar, britaniyalılar, almanlar çox konstruktiv, çox faydalı oldular.

Və ümid edirəm ki, gələn həftənin əvvəlində başqa bir görüş keçirəcəyik. Sonra irəliləyiş əldə etməyə nə qədər yaxın olduğumuza dair daha konkret cavablarımız olacaq. Lakin bu, danışıqlar, cəhdlər əbədi davam etməyəcək”.

Ukraynaya təhlükəsizlik təminatının verilməsi imkanlarını şərh edən Rubio bildirib ki, bu məsələ Ukrayna ilə bağlı hər görüşdə sözsüz ki, qaldırılır, lakin hələlik o, hər hansı konkretlikdən danışa bilməz: “Hər bir müstəqil ölkənin özünü müdafiə etmək hüququ var. Ukraynanın özünü müdafiə etmək hüququ olacaq... Bunlar müxtəlif ölkələrlə ikitərəfli sazişlər ola bilər”.

 Musavat.com

tində yaymaq imkanlarından məhrum oldu. Beləliklə, Rusiyanın siyasi, ictimai və diplomatik sahədə hərəkətlərinə dəstək əldə etmək mexanizmini itirdi. İkincisi, bütün dünyaya gördü ki, Azərbaycan kimi kiçik bir ölkə iradə nümayiş etdirərək dünyanın super gücünü cəlb etməyə qadirdir. Artıq Mərkəzə münasibətdə hər kəs diqqətli olacaq. Onun fəaliyyəti ictimaiyyətin etimadsızlığı altında qurulacaq ki, bu da heç bir uğur qazanmayacağını deməyə əsas verir. İkincisi, həqiqi missiyası ifşa edilmiş bir Mərkəz qarşısına qoyduğu vəzifələrə çata bilməz”.

 Etibar SEYİDAĞA,
“Yeni Müsavat”

Aparıcı Elgiz Əkbər öz verilişində çağırış edib ki, bayağı, şit, səsi olmayan, amma ulduz kimi təqdim olunan ifaçılar boykot olunsun. Onun fikrincə, televiziya və radionun missiyası insanları maarifləndirmək, gündəmdəki məsələləri işıqlandırmaq, müzakirə etmək, insanların gündəlik qarşılaşdığı problemləri gündəmə gətirmək, dünyada baş verən hadisələri operativ şəkildə çatdırmaq, düşündürmək, əyləndirməkdir.

“O missiyalardan biri də insanların musiqi zövqünü formalaşdırmaqdır. Efir vasitəsilə həmkarlarıma səslenirəm, təklif edirəm ki, bayağı, şit, səsi olmayan, amma ulduz kimi təqdim olunan ifaçıları boykot edək. Hamımız söz verək onlara efirə dəvət etməyək. Bu siyahıda mən birinciyəm. Qoşulursunuzsa, bunu edək, amma əgər bu tərəfdən qoşulub, digər tərəfdən efirinizə həmin ifaçıları çağıracaqsınızsa, o zaman sözüm yoxdur”, - aparıcı əlavə edib.

Bu çağırışa mütəxəssislərin münasibəti necədir? Hansı müğənnilərdən söhbət gedir və onları necə təsnifatlaşdırmaq olar?

Əlbəttə ki, televiziya və radio yalnız əyləncə vasitəsi deyil, eyni zamanda maarifləndirici və tərbiyəvi funksiyaya malik platformalardır. Bu baxımdan, efirdə təqdim olunan sənətlərin kimliyi, səviyyəsi və təqdim etdiyi kontentin keyfiyyəti birbaşa ictimai zövqə təsir edir. Tele-tənqidçilər də qeyd edir ki, son dövrlər efirdə ard-arda təqdim olunan bayağı musiqilər, səviyyəsiz kliplər və özünü “ulduz” kimi təqdim edən, amma nə səsi, nə də sənət düşüncəsi olmayan şəxslər cəmiyyətin musiqi zövqünü korlayır. Bu cür müğənnilər adətən qalmaqallı şəxsi həyat-

ları, sosial şəbəkələrdə realıqdan uzaq görüntüləri, şişirdilmiş reklam kampaniyaları və ya müəyyən dairələrin dəstəyi ilə gündəmdə saxlanılır. Onlar tədricən əsl sənətləri kölgədə qoyur, gənc nəslin musiqiyə və sənətə olan baxışını zəhərləyirlər.

Tele-tənqidçilər həmçinin qeyd edir ki, bu cür müğənniləri boykot yoluyla efirlərdən uzaqlaşdırmaq mümkün deyil, amma efirdə yer verilməməsi onların təsir gücünü zəiflədə bilər. Əsas məsələ isə tamaşaçının və dinləyicinin seçiciliyini artırmaq, musiqini əyləncədən çox sənət kimi qəbul etdirməkdir.

Əməkdar jurnalist, tele-tənqidçi Qulu Məhərrəmli mövzu ilə bağlı “Yeni Məşavət”ə danışdı:

“Əslində, aparıcı Elgiz Əkbərin müraciəti normal və yerində bir müraciətdir. Televiziya da uzun müddət aparıcılıq edən, müəyyən zövqə və aparıcılıq qabiliyyətinə malik bir adamın çağırışıdır. İndi təsəvvür edin, televiziya kanallarında vəziyyət hansı həddə çatıb ki, əsasən əyləncə yönümlü verilişin aparıcısı belə bu duruma etiraz edir.

Söhbət, əlbəttə, elə müğənnilərdən gedir ki, onlar sözün əsl mənasında ciddi istedad sahibi deyillər, lakin bu te-

Bayağı ifaçıları “boykot” çağırışı - Nəticə olacaqmı

Qulu Məhərrəmli: “Təəssüf ki, çox şey aparıcıdan asılı olmur, onlar bəzən məcburiyyətdən efirə çağırırlar”

lekanaldan çıxıb digərinə keçir, verilişlərdə tez-tez qonaq olurlar. Təbii ki, onların məqsədi sənəti inkişaf etdirmək və ya yüksək zövq formalaşdırmaq deyil. Bu cür istedadsız müğənnilərin əksəriyyətinin efirə

çıxmasının əsas səbəbi toylara yol açmaq, dəvət almaqdır. Yəni televiziya da bir vasitə kimi istifadə edirlər. Diqqət yetirirəm ki, artıq “YouTube” kanallarında da bu cür müğənnilər üstünlük təşkil etməyə başla-

yıb.

Əslində, elə bir vəziyyət olmalı idi ki, televiziya bu hala düşməyeydi, istedadsız müğənnilər efiri işğal etməyeydi və belə çağırışlara ehtiyac qalmayaydı. Lakin vəziyyət artıq

bu həddə çatıb. Özəl televiziya kanallarında bu, ciddi problemdir. Müğənni gəlib efirə çıxmaq üçün pul ödəyir və bəzən buna haqq da qazandırılır, guya həmin müğənni televiziya kanalına və ya kiməsə maddi dəstək verir.

Ona görə də ölçülər müəyyən olunmalıdır. İstedadın göstəricisi hər halda efirə çıxmaq bacarığı deyil, bu, sənət duyğusu olan hər kəsə bellidir. Əgər bu təşəbbüs mahiyyətə davamlı olarsa, prosesin nəticəsi də olacaq. Təəssüf ki, çox şey aparıcıdan asılı olmur. Aparıcılara göstəriş verilir ki, filan müğənnini dəvət etsinlər. O da ya verilişdən imtina etməli, ya da məcbur olub həmin müğənnini efirə çağırmalıdır. Bu, bir qədər mürəkkəb məsələdir və ümid edək ki, hər halda bu çağırış müəyyən effekt verəcək”.

Xalidə GƏRAY,
“Yeni Məşavət”

Türk telekanalında ermənicə serial - Barışiq başladı, yoxsa...

İlk dəfə erməni-türk telekanalı “4 yaramaz çocuk” serialı yayımlayacaq; **deputat:** “Bu, Ankara-İrəvan münasibətlərinin normallaşması anlamına gəlmir”

Türkiyədə “Luys TV” X mikrobloqunda ilk erməni-türk telekanalı - “4 yaramaz çocuk” serialı yayımlanacaq. Bu, Türkiyədə yayımlanan ilk erməni serialı olacaq. Serial erməni dilində türkçə subtitrlərlə yayımlanacaq.

Bildirilir ki, “Luys” televiziya şəxəxəlidir. Ermənistan jurnalist Aram Kuran tərəfindən təsis edilib. Yayım 2019-cu ildə başlayıb. Yayımlanan proqramların 70 faizi “Qərbi erməni”, 30 faizi isə türk dilindədir.

Türkiyə ilə münasibətlərin normallaşması Ermənistan üçün hava-su qədr vacibdir. Bu istiqamətdə proses getməkdədir. Erməni dilində serialın yayımlanması da normallaşma prosesinin bir elementi sayıla bilərmi? İki ölkə arasında diplomatik əlaqələr qurulmamış ermənicə serial verilməsinə Azərbaycan necə yanaşmalıdır?

Bu məsələ olduqca həssas və çoxşəxəlidir. Ermənistan serialın Türkiyədə yayımlanması, ilk baxışdan mədəni müxtəliflik və tolerantlıq kontekstində təqdim olunsada, onun arxa planında siyasi, diplomatik və ictimai

mai rezonans doğura biləcək nüanslar da gizlidir.

Türkiyə ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşdırılması uzun illərdir müzakirə olunan, lakin real nəticələrə nadir hallarda gətirən bir məsələdir. 2022-ci ildən etibarən bu istiqamətdə müəyyən addımlar atılsa da (sərhədin üçüncü ölkə vətəndaşları üçün açılması, xüsusi nümayəndələrin görüşləri və s.), bu proses hələ də rəsmi diplomatik əla-

qələrlə nəticələnməyib. Belə bir şəraitdə erməni dilində serialın Türkiyə kimi böyük bir ölkənin media məkanında yayımlanmasını bir çox siyasi şərhçilər normallaşma prosesinin mədəniyyət vasitəsilə “yumşaq güc” metodu ilə aparılması kimi dəyərləndirir.

Məlum məsələdir ki, Türkiyə Azərbaycanın ən yaxın strateji müttəfiqidir və Ermənistanla münasibətlərdə hər hansı yumşalma, xüsusən də Azər-

baycan-Ermənistan münasibətləri tam normallaşmadan baş verərsə, bu, ictimaiyyətdə suallar və narahatlıqlar yarada bilər.

Məsələ ilə bağlı millət vəkili Tənzilə Rüstəmxanlı “Yeni Məşavət”ə danışdı. Millət vəkili qeyd edib ki, Türkiyədə yaşayan müxtəlif xalqların öz dilində telekanallarının açılması siyasəti bir neçə ildir davam etdirilir:

“2009-cu il TRT-nin bir bö-

lümü kürd dilində fəaliyyətə başladı. Bu açılış siyasəti ilə bağlı rəsmi dövlət kanalıdır. Hətta telekanal yayımına o zaman baş nazir olan Ərdoğanın çıxışı ilə başlamışdı. İndi haqqında bəhs etdiyiniz kanal da eyni siyasətin tərkib hissəsi hesab edilə bilər. Hər şeydən öncə istərdim ki, Azərbaycan ictimaiyyəti bu kimi olaylardan yanlış nəticə çıxarıb qardaş Türkiyə haqqında pessimist düşüncəyə düşməsin. Türkiyə yüz illərlə Şərqi ən böyük imperiyalarından biri olan Osmanlının varisidir. Bu coğrafiyada kürd, ərəb, laz, digər xalqlar yaşayır. Türkün böyüklüyü həm də hakimiyyəti altında olan xalqların milli, dini haqlarını qorumasıdır. Ermənilər bu coğrafiyanın aborigen etnosu olmasa da bu gün Türkiyədə müəyyən sayda malikdirlər və ermənidilli kanalın fəaliyyəti də bu prinsiplər əsasında, xüsusi olaraq qeyd edirəm ki, dövlətin nəzarəti altında açılıb. Türkiyənin milli azlıqlara bu cür yanaşması iki baxımdan çox vacibdir. Əvvəla milli azlıq məsələsindən həmişə Qərb ölkələri, xüsusi təşkilatlar istifadə ediblər. İkincisi də bu məsələ ilə bağlı haqsız ittihamları beynəlxalq təşkilatların gündəminə daşıyıblar. Bu baxımdan prosesin dövlətin himayəsi və nəzarəti altında olması təqdirləyicidir”.

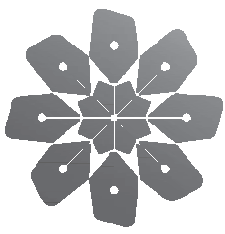
Millət vəkili deyir ki, bu məsələ Ermənistanla münasibətlərin normallaşması anlamına gəlmir və belə qəbul edilməməlidir.

“Ermənistan Türkiyə ilə yaxınlaşmaq istədiyini, münasibətləri normallaşdırmaq niyyətində olduğunu desə də, əmələ tamamilə başqa mövqe sərləyir. Ermənilərin Türkiyə ərazisinə iddialarını bürüzə verən faktlar az deyil. Məsələn, Hətta telekanal yayımına o zaman baş nazir olan Ərdoğanın çıxışı ilə başlamışdı. İndi haqqında bəhs etdiyiniz kanal da eyni siyasətin tərkib hissəsi hesab edilə bilər. Hər şeydən öncə istərdim ki, Azərbaycan ictimaiyyəti bu kimi olaylardan yanlış nəticə çıxarıb qardaş Türkiyə haqqında pessimist düşüncəyə düşməsin. Türkiyə yüz illərlə Şərqi ən böyük imperiyalarından biri olan Osmanlının varisidir. Bu coğrafiyada kürd, ərəb, laz, digər xalqlar yaşayır. Türkün böyüklüyü həm də hakimiyyəti altında olan xalqların milli, dini haqlarını qorumasıdır. Ermənilər bu coğrafiyanın aborigen etnosu olmasa da bu gün Türkiyədə müəyyən sayda malikdirlər və ermənidilli kanalın fəaliyyəti də bu prinsiplər əsasında, xüsusi olaraq qeyd edirəm ki, dövlətin nəzarəti altında açılıb. Türkiyənin milli azlıqlara bu cür yanaşması iki baxımdan çox vacibdir. Əvvəla milli azlıq məsələsindən həmişə Qərb ölkələri, xüsusi təşkilatlar istifadə ediblər. İkincisi də bu məsələ ilə bağlı haqsız ittihamları beynəlxalq təşkilatların gündəminə daşıyıblar. Bu baxımdan prosesin dövlətin himayəsi və nəzarəti altında olması təqdirləyicidir”.

Millət vəkili deyir ki, bu məsələ Ermənistanla münasibətlərin normallaşması anlamına gəlmir və belə qəbul edilməməlidir.

“Ermənistan Türkiyə ilə yaxınlaşmaq istədiyini, münasibətləri normallaşdırmaq niyyətində olduğunu desə də, əmələ tamamilə başqa mövqe sərləyir. Ermənilərin Türkiyə ərazisinə iddialarını bürüzə verən faktlar az deyil. Məsələn, Hətta telekanal yayımına o zaman baş nazir olan Ərdoğanın çıxışı ilə başlamışdı. İndi haqqında bəhs etdiyiniz kanal da eyni siyasətin tərkib hissəsi hesab edilə bilər. Hər şeydən öncə istərdim ki, Azərbaycan ictimaiyyəti bu kimi olaylardan yanlış nəticə çıxarıb qardaş Türkiyə haqqında pessimist düşüncəyə düşməsin. Türkiyə yüz illərlə Şərqi ən böyük imperiyalarından biri olan Osmanlının varisidir. Bu coğrafiyada kürd, ərəb, laz, digər xalqlar yaşayır. Türkün böyüklüyü həm də hakimiyyəti altında olan xalqların milli, dini haqlarını qorumasıdır. Ermənilər bu coğrafiyanın aborigen etnosu olmasa da bu gün Türkiyədə müəyyən sayda malikdirlər və ermənidilli kanalın fəaliyyəti də bu prinsiplər əsasında, xüsusi olaraq qeyd edirəm ki, dövlətin nəzarəti altında açılıb. Türkiyənin milli azlıqlara bu cür yanaşması iki baxımdan çox vacibdir. Əvvəla milli azlıq məsələsindən həmişə Qərb ölkələri, xüsusi təşkilatlar istifadə ediblər. İkincisi də bu məsələ ilə bağlı haqsız ittihamları beynəlxalq təşkilatların gündəminə daşıyıblar. Bu baxımdan prosesin dövlətin himayəsi və nəzarəti altında olması təqdirləyicidir”.

Xalidə GƏRAY,
“Yeni Məşavət”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Azərbaycan hökumətinin ortamüddətli dövr üçün proqnozlarına əsasən, 2026-2029-cu illərdə ölkə ÜDM-də neft-qaz sektorunun payı azalacaq, qeyri-neft-qaz sektorunun payı isə artacaq. Bu günlərdə açıqlanan proqnozlara əsasən, 2026-cı ilin sonuna ÜDM-in həcmi 135,7 milyard manat, o cümlədən qeyri-neft/qaz ÜDM-in həcmi 101,3 milyard manat təşkil edəcəyi, 2029-cu ildə isə ÜDM-in 162,6 milyard manata qədər, o cümlədən qeyri-neft/qaz ÜDM-in həcmi 129,1 milyard manata qədər artacağı gözlənilir. Ortamüddətli dövrdə ÜDM-in real artım tempinin orta illik 3,8 faiz, qeyri-neft/qaz ÜDM-in 5,1 faiz olacağı proqnozlaşdırılır. 2025-ci ildə neft-qaz sektoru üzrə ÜDM-in real ifadədə 1,2 faiz artacağı proqnozlaşdırılır.

2025-ci ildə neft-qaz sektorunun ÜDM-ə töhfəsinin 37,3 milyard manat (28,5 faiz), 2026-cı ildə 34,4 milyard manat (25,3 faiz), 2027-ci ildə 34,1 milyard manat (23,7 faiz), 2028-ci ildə 32,5 milyard manat (21,4 faiz), 2029-cu ildə isə 33,5 milyard manat (20,6 faiz) təşkil edəcəyi gözlənilir.

Maliyyə Nazirliyinin açıqladığı ortamüddətli büdcə çərçivəsində qeyd olunur ki, neft və qaz hasilatı üzrə sabitləşdirmə tədbirlərinin nəticəsi olaraq 2029-cu ildə neft və qaz hasilatının artacağı proqnozlaşdırılır. İqtisadiyyat Nazirliyinin təqdim etdiyi məlumatlara əsasən 2025-ci ildə neft hasilatının azalacağına baxmayaraq qaz hasilatının artması sektorun inkişafına artırıcı təsir edəcək. 2027-2029-cu illərdə neft və əmtəəlik qaz hasilatı (2029-cu il istisna olmaqla) üzrə azalmanın davam etməsi nəzərə ali-

naraq neft-qaz sektorunda azalma proqnozlaşdırılır.

Buna uyğun olaraq 2029-cu ildə qeyri-neft/qaz gəlirlərinin dövlət büdcəsinin gəlirlərindəki payı 2026-cı ilin göstəricisi ilə müqayisədə 6,9 faiz bənd artaraq 61,9 faiz, mütləq ifadədə isə 19,4 faiz artaraq 25,8 milyard manat təşkil edəcək. Eyni zamanda dövlət büdcəsinin neft-qaz gəlirləri 2026-cı ilə müqayisədə 10,3 faiz azalaraq dövrün sonunda 15,8 milyard manat qədər enəcək.

Bildirilir ki, dövlət büdcəsinin neft-qaz gəlirlərinin hesablanmasında xam neftin 2026-2029-cu illər üzrə orta qiyməti olaraq 65 ABŞ dolları, habelə neft-qaz sektoru üzrə proqnozlaşdırılan hasilat həcmi və Dövlət Neft Fondunun aktivlərinin gəlirlilik faizi kimi faktorlar nəzərə alınır.

Qeyd edək ki, ABŞ-in başlatdığı tarif siyasəti dünya neft ba-

İqtisadiyyat

Azərbaycanda 3 ildən sonra neft-qaz hasilatı necə artacaq? - proqnoz

İlham Şaban: "Bu sahədə işlər başlanarsa, qısa müddətdə hasilata başlamaq mümkün ola bilər"

zarında qiymətləri qısa müddətdə 80 dollar ətrafından 64-65 dollara qədər ucuzlaşdırıb. Birinci rübün yekununda Azərbaycan neftinin orta qiyməti 77 dollar təşkil edib. Bu, dövlət büdcəsində nəzərdə tutulandan 7 dollar yuxarıdır. Apreldən isə qiymət 65-67 dollar arasında dəyişir.

Rəsmi statistikaya əsasən birinci rübdə Azərbaycanda 6,9 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Hasilatın 4 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"-nin, 1 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"-in, 0,14 milyon tonu (kondensat)

"Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 1,8 milyon ton təşkil edib.

Rüb ərzində 5,7 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixracı nəql olunub. Bunun 4,9 milyon tonu konsorsiumların, 0,7 milyon tonu SOCAR-ın, 0,14 milyon tonu isə "Abşeron" yatağının payına düşüb. Beləliklə, birinci rübdə Azərbaycanda neft hasilatı illik ifadədə 400 min ton azalıb. Bunun 200 min tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"-də, 100 min tonu (kondensat) "Şahdəniz"-də, 100 min tonu isə SO-

CAR üzrə qeydə alınıb. İxracda 300 min ton AÇG, 100 min ton SOCAR üzrə azalma var.

Neft ixracını həcm və dəyər baxımından azalması ölkənin valyuta gəlirlərində açıq hissə olub. Belə ki, birinci rübdə Dövlət Neft Fondu "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlar blokunun işlənməsindən 1 milyard 177,406 milyon ABŞ dolları məbləğində gəlir əldə edib. Bu, 2024-cü ilin yanvar-mart ayları ilə müqayisədə 270,4 milyon ABŞ dolları və yaxud 18,7 faiz azdır.

2029-cu ildə hökumətin neft-qaz sektorunda gözlədiyi

hasilat artımı hansı mənbələr hesabına mümkündür? Bu proqnozun reallaşması ehtimalı nə qədər yüksəkdir?

Suallara cavab verən enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın "Yeni Müsavat"a dedi-yinə görə, hökumətin açıqladığı ortamüddətli çərçivə sənədi Azərbaycan iqtisadiyyatında neft-qaz sektorunun payının azalacağını nümayiş etdirir: "2029-cu ildə bu sektorun ümumi daxili məhsulda payı 20,6 faizə qədər azalacaq. Amma hökumət 2029-cu ildə həm neft, həm də qaz hasilatında artım gözləyir. Bu artım haradan ola bilər? 2025-ci ildə Böyük Britaniyanın BP şirkətinin "Qarabağ" yatağının işlənməsi layihəsinə qoşulması gözlənilir. Hər dəfə sentyabr ayı üçün şirkətlə yatağın işlənməsinə dair kommersiya sazişinin imzalanması gözlənilir, bir qədər tez də ola bilər. Bundan sonra yataqdan ilkin neft hasilatının başlanması üçün təxminən 3-4 il vaxt lazım gələcək. Qaz hasilatı sahəsində yaxın müddətli dövrdə Azərbaycan hökuməti "Abşeron" qaz-kondensat yatağının işlənməsinin ikinci mərhələsinə başlanmasına dair kommersiya sazişini təsdiq etməyi planlaşdırır. Bu isə yataqdan hasilatı mövcud 1,5 milyard kubmetr qaz və 500 min ton kondensatdan 4,5-5 milyard kubmetr qaz, 1,5 milyon ton kondensata çatdırılmasını nəzərdə tutur. Bu iki yataq hesabına 2029-cu ildə neft-qaz hasilatı 2028-ci ilə müqayisədə artacaq. Reallaşması mümkün olan daha bir layihə 2021-ci ilin yanvarında Azərbaycanla Türkmənistan arasında imzalanan və parlamentdə ratifikasiya edilən "Dostluq" yatağının işlənməsinə nəzərdə tutur. Dörd il keçib, amma bu layihə ilə bağlı hərəkətilik yoxdur. Amma bu sahədə işlər başlanarsa, qısa müddətdə hasilata başlamaq mümkün ola bilər".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKIT

Lisensiyalı həkimlər açıldı - plastik əməliyyatlarda risk bitdimi?

Estetik həkimlərə icazə verildi, pasiyentlərə isə zəmanət yox; cərrahlardan vacib açıqlamalar...

Azərbaycanda plastik cərrahiyyə ixtisası üzrə praktik tibb fəaliyyətinə icazə verilən 42 həkim-mütəxəssisin adı açıqlanıb. Bu barədə Səhiyyə Nazirliyi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Azərbaycanda praktik tibb fəaliyyəti ilə məşğul olan plastik cərrahların peşə fəaliyyətinin qanuni əsaslarının kompleks şəkildə yoxlanılması məqsədilə Səhiyyə Nazirliyi, Baş Prokurorluq, Daxili İşlər Nazirliyi və Elm və Təhsil Nazirliyinin səlahiyyətli nümayəndələrindən ibarət Xüsusi Təftiş Komissiyası yaradılıb. Sözügedən tibb mütəxəssisləri Xüsusi Təftiş Komissiyasının iclaslarına dəvət olunmuş və sənədləri ətraflı araşdırılıb. Əvvəlcədən xəbərdarlıq edilməklə iclasların video-audio çəkilişləri aparılmış və hər bir iclas protokollaşdırılıb. Komissiyanın ümumilikdə 11 iclası keçirilib.

Səhiyyə Nazirliyindən həmçinin bildirilib ki, siyahı aprelin 17-nə olan məlumatları özündə əks etdirir. Tibb mütəxəssislərinin plastik cərrahiyyə ixtisası üzrə praktik tibb fəaliyyətinə icazə verən yeni hüquqi əsaslar olduğu halda sözügedən siyahı mütəmadi yenilənəcək.

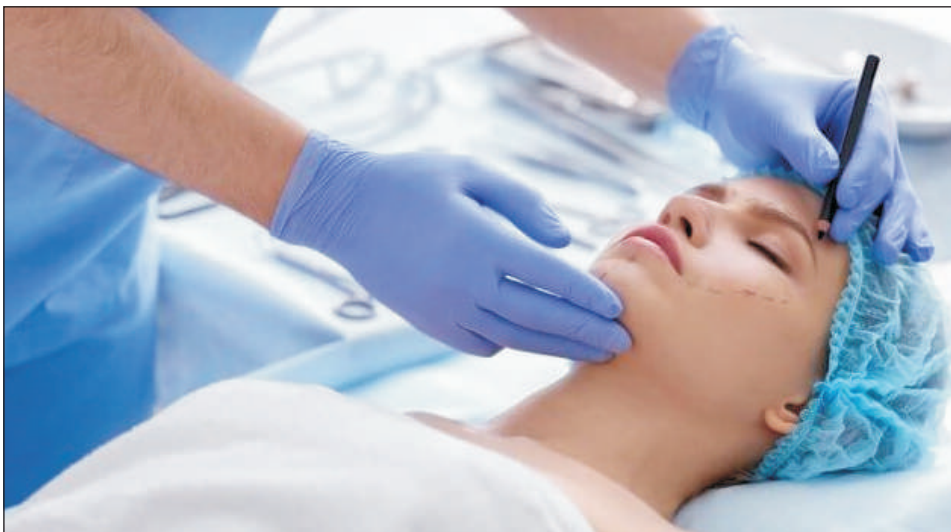
Bəs bununla plastik cərrahiyyə ilə bağlı əsas problemlər aradan qalxdımı? Xanımlar

bundan sonra arxayın şəkildə əməliyyatlara girə biləcəklərimi? İcazə verilməyən əməliyyatlar hansıdır?

Ümumi cərrah Elşən Nəsibov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, yeni siyahı estetik cərrahiyyədə nəyisə dəyişməyəcək: "Adları çəkilən 42 plastik cərrahdan heç biri burun əməliyyatını ləv həkim kimi yaxşı edə bilməz. Hər bir əməliyyatda ağırlaşma ola bilər. Bütün əməliyyatların nəticələri yüksək olmur. Plastik əməliyyatın 100 faizli uğurla nəticələnməyini heç kim deyə bilməz. Həmin siyahıda göstərilən həkimlər Allah deyil ki. Belə çıxır ki, yerdə qalan cərrahlar heç kimdir?! Hər bir qəbuliyyəti və bacarığı var. Stomatoloqa üzgərmə əməliyyatı etməyə icazə verilir. Stomatoloq nə bilir ki, üzgərmə nədir. O, dişdən başqa heç nə görməyib axı".

Cərrah-həkim Adil Qeybulala mövzu ilə bağlı Musavat.com-la fikirlərini bölüşüb: "Bu cür təcrübələrlə nəyə nail olmaq mümkün deyil. Akkreditasiya, lisenziya yaranmalıdır. Həkimlərə konkret bir müddət üçün fəaliyyət lisenziyası verilməlidir.

İndiyə qədər həkimlərin akkreditasiya sistemi yoxdur. Dünyanın hər yerində belə bir sistem var - həkimlər akkreditasi-

yadan keçir və onun əsasında onlara lisenziyalar verilir və lisenziya əsasında konkret müddətdə fəaliyyət göstərir. Həkimə fəaliyyət göstərmək üçün 5 il, maksimum 7 il lisenziya verilir, müddət bitdikdən sonra fəaliyyəti araşdırılır və təkrar lisenziya verilir. Amma bizdə isə çox əndirəbadi, bil-mirəm kimin ağına gəlmiş sertifikatı imtahanı keçirilir və bütün həkimlər onun girovuna çevrilib. Bu zaman kimlərsə hansısa neqativ yolla o imtahandan keçir və sairə. Yeni bu sertifikatı imtahanı tamamilə mənasız bir şeydir. Təsəvvür edin, Tibb Universitetinin professorları, hansı ki, imtahanlardakı sualları çox zaman onların kitablarından salır-

lar, həmin professorları da məcbur edirlər imtahan verməyə. Dünyada bu cür biabırılığın analoqu yoxdur, bunu heç nə ilə müqayisə etmək olmur. Deyərdim ki, bu, həkimlər üzərində bir həzərdir. Bəs məqsəd nədir? Niyə akkreditasiya sistemine keçid edilmir? Əgər akkreditasiya sistemine keçilsə, əlbəttə, qeyd olunan məsələlər ictimai nəzarət altında olacaq. Bu zaman həkimlərin lisenziyasının reyestr ictimaiyyətə tamamilə açıq olacaq. Belə olmadığı təqdirdə çox sayda boşluqlar yaranır və bundan sui-istifadə halları olur.

Sertifikatı imtahanı ləğv olunmalıdır, dünyanın heç yerində bunlar yoxdur. Bu sis-

temlər bir-biri ilə ziddiyyət təşkil edir. Bir qrup həkimləri kənarda qoyublar, digər qrupa isə icazə verilib. Bu, məsələnin həlli deyil. Lisenziya sistemi isə konkret olaraq hər kəsə hüquqi məsuliyyət yaradır. Dünya təcrübəsi belədir.

Düşünürəm ki, bu situasiya tək estetik cərrahlara aid deyil, araşdırsaq, digər ixtisaslarda da bu cür problemlər var. Çox asan yolla ixtisas dəyişmələri aparılır. Əlbəttə ki, kimlərsə ixtisasını dəyişə bilər, amma bunun üçün yenidən rezidentura keçməlidir. Dünyanın hər yerində qayda belədir. Bu, 3 aylıq kurs və yaxud hansısa yollarla reallaşa bilməz.

Ona görə də hesab edirəm ki, biz hansısa ölkənin modeli əsasında öz qanunlarımızı adaptasiya etməliyik. Bunun ən yaxşı variantı qardaş Türkiyədir. Orada bu qaydalar, qanunlar demək olar ki, illərlə özünü sınaqdan keçirib.

Hesab edirəm ki, səhiyyədə artıq "azərbaycansayağı" işlərdən qurtulub, normal idarə etməyə keçməliyik və səhiyyə vahid mərkəzəndə idarə olunmalı, bütün bunlar da ictimai nəzarətin altında olmalıdır".

Həkim deyir ki, ümumi cərrahlik təcrübəsi olmayan şəxs estetik işləyə bilməz: "Ən azı 5-7 il müddətinə bu təcrübə tələb olunur. İstənilən halda cərrahi təcrübəyə və müəyyən vərdişlərə sahib olmalıdırlar. Almaniya rinoplastika ilə ləv həkimləri məşğul olur. Çünki onlar burun strukturunu bilir. Burun ayrılıqlarında həm də funksional pozuntular olur. Söhbət estetik korreksiyadan getmir. Yaxud da süd vəzilərinin estetik əməliyyatlarını aparın cərrahlar konstruktiv əməliyyatları da icra edirlər. Süd vəzinin götürülməsindən sonra onun yenidən formalaşdırılması estetik cərrahların işidir. Yeni bir həkim bütün sahədə estetik cərrahlik edə bilməz. Lisenziyada onun hansı əməliyyatları icra etməsi yazılır. Bizdə estetik cərrah həm rinoplastika, həm mamoplastika ilə, həm də kontur plastikası ilə məşğul olur. Bunları ümumiləşdirmək olmaz axı".

**■ Sahənə RƏHİMLİ,
"Yeni Müsavat"**

Arakçı Moskvada ABŞ-a mesaj verdi

“Tehran ABŞ ilə danışıqlarda ziddiyyətli mesajlar eşidir”. Musavat.com xəbər verir ki, bunu hazırda Moskvada olan İranın xarici işlər naziri Abbas Arakçı deyib.

“Amerika tərəfdən danışıqlarda biz ziddiyyətli mesajlar eşidir. Bunun nə demək olduğu və hansı məqsədləri əhatə etməsi onların öz işidir. Bizim fikrimizcə, danışıqlar masasında deyilənlər həlledici meyardır”, - o əlavə edib.

İranın xarici işlər naziri danışıqların növbəti mərhələsinin yeri ilə bağlı da açıqlama verib: “Roma danışıqların ev sahibi deyil, danışıqların aparıldığı yerdədir. İslam Respublikası ilə ABŞ arasında danışıqlara ev sahibliyi edən ölkə hələ də Oman hökumətidir”.

Qeyd edək ki, ABŞ-İran danışıqlarının ikinci raundu sabah Romada keçiriləcək.

Putin Qırmızı meydanda, onlar isə Kiyevdə olacaqlar

9 May - Alman faşizmi üzərində qələbənin 80 illiyinə təsadüf edən gündə dünya siyasətində simvolik iki mərkəzdə fərqli toplantılar keçiriləcək. Rusiya prezidenti Vladimir Putin Moskvada, Qırmızı meydanda hərbi parad və yubiley tədbirləri keçirməyə hazırlaşdığı bir vaxtda, Avropa ölkələrinin xarici işlər nazirləri Ukraynanın paytaxtı Kiyevdə toplanacaqlar.

Musavat.com bildirir ki, bu barədə Fransanın xarici işlər naziri Jan-Noel Barro Fransanın LCI televiziya kanalına açıqlamasında məlumat verib. O bildirib ki, Avropa ölkələrinin XİN rəhbərləri 9 may tarixində Kiyevdə bir araya gələcəklər. Nazir özü də həmin görüşdə iştirak edəcəyini açıqlayıb:

“Mən mütləq orada olacağam. Üstəlik, 9 mayda başqa bir əlamətdar hadisəni - Avropa Günü də qeyd edəcəyik”, - deyərək Barro bildirib.

Nazirin sözlərinə görə, bu tarix Avropa İttifaqı üçün də xüsusi əhəmiyyət daşıyır. 1950-ci ilin 9 mayında Fransanın o zamankı xarici işlər naziri Robert Şumanın verdiyi bəyannamə Avropa inteqrasiyasının əsasını qoymuşdu.

Qeyd edək ki, həmin gün Rusiya prezidenti Vladimir Putin də Moskvada ənənəvi hərbi paradla yanaşı, Böyük Vətən müharibəsində qələbənin 80 illiyinə həsr olunmuş genişmiqyaslı tədbirlər keçirəcək.

Həmin tədbirə dünyanın bir çox ölkəsindən dövlət və hökumət başçıları dəvətilidirlər.

■ Musavat.com

Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyinin (MAQATE) direktoru Rafael Qrossi İrana səfər edib. O, Tehrana yola düşməzdən əvvəl “Le Monde” qəzetinə verdiyi müsahibədə Tehranın nüvə problemi ilə bağlı İran və ABŞ arasında Omanda başlanan dialoqda öz təşkilatının iştirakını arzuladığını bildirib.

Qrossi hesab edir ki, İran nüvə silahı hazırlamağa yaxındır: “Biz Arakçı və Utkoff arasında ikitərəfli dialoqun bir hissəsi deyilik, lakin buna bəlgənə də deyilik. Onlar çox yaxşı bilirlər ki, hər hansı potensial razılaşmaya öz sözü-müzü deməliyə, çünki bunu sınaqdan keçirən tərəf biz olacağıq. Ona görə də bizim tərəfimizdən onlarla qeyri-rəsmi mübadilələrə başlanılıb”.

Bəs Tehran Vaşinqtonla danışıqları uzatmaqla atom silahını yaratmaq üçün istifadə edə bilərmə?

Deputat, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında cənub qonşumuzun nüvəyə sahib olma imkanlarını yüksək də-

yərləndirdi: “İranın Nüvə silahı əldə etmək ehtimalı olduqca yüksəkdir. Rəsmi Tehran proqram müddətində qeyri-şəffaf mövqe sərgiləyərək Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyi ilə koordinasiya şəkildə hərəkət etməyib. Elitar molla rejiminin inqilab müddətində hərbi sənaye kompleksinin inkişafında ballistik raket proqramlarına xüsusi diqqət ayırması da məhz bu realıqdan qaynaqlanır. Hal hazırda İranın 60%-ə qədər zənginləşdirilmiş uran ehtiyatı təxminən 200 kq-dan çoxdur və bu miqdar üçdən çox nüvə başlığı istehsal etmək üçün kifayətdir. Ağ Ev rəsmilərinin məlumatına görə, İran mühəndisləri daha sürətli istehsal prosesini həyata keçir-

mək üçün alternativ üsullar üzərində işləyirlər və prezident Donald Tramp da çıxışlarında Tehranın nüvə silahının istehsalına başlamaq ehtimalını yüksək qiymətləndirib. Belə olduğu təqdirdə teokratik rejimin ABŞ-la baş tutan danışıqları hesab edirəm ki, vaxt qazanmağa həsr edilmiş gedirlər. Aydındır ki, cənub qonşumuz nüvə proqramını inkişaf etdirməkdən geri duran deyil və Rusiya ilə bu il yanvarın 17-də imzalanan Hərtərəfli Starateji Tərəfdaşlıq Sazişi xarici aqressiyanın qarşısını almaq üçün atılan addımdır”.

Ağ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov isə hesab edir ki, Vaşinqton üçün əsas narahatlıq İranın sadəcə nüvə silahına sahib olması deyil: “Rafael Qrossinin son açıqlamaları yenidən dünya gündəmini İranın nüvə proqramına yönəltdi. “Le Monde” qəzetinə verdiyi müsahibədə Qrossi açıq şəkildə bəyan etdi ki, İran texniki baxımdan atom bombası istehsalına bir addım yaxınlıqdadır. Bu bəyanat sadəcə elmi diaqnoz deyil - həm də siyasi və geosiyasi mesajlarla yüklü siqnaldır. O qeyd edir: “Biz danışıqların birbaşa tərəfi deyilik, amma prosesdən də kənarda deyilik.” Bu ifadə beynəlxalq güclərin İran məsələsində yürütməkdə olduğu siyasətin bir növ açıq etirafıdır. Biz hamı-

mız prosesdə olmaq istəyirik. Bu istək beynəlxalq təşkilatın dili ilə ifadə edilir. İranla ABŞ arasında davam edən nüvə danışıqları gerçəkdən yalnız atom silahı iləmi bağlıdır? Cavab qəti şəkildə “xeyr”dir. Bu qarşıdurma daha geniş miqyaslı, daha dərin və çoxşaxəlidir. Vaşinqton üçün əsas narahatlıq İranın sadəcə nüvə silahına sahib olması deyil, bu gücün Livan, Suriya, Yəmən və İraqdakı proksi qüvvələrlə, xüsusilə, Hizbullah, Həşdi Şabi və Husilər kimi qurumlarla birləşərək bölgədə balansı dəyişdirə biləcək gücə çevrilməsidir. İranın həm bu təşkilatlarla əlaqəsi, həm də inkişaf etmiş raket və dron texnologiyası xüsusilə İsraildə və ABŞ-da ciddi narahatlıq doğurur. Eyni zamanda, İranın nüvə proqramı hərbi məramlarla yanaşı, enerji və iqtisadi məqsədlərə də xidmət edir. Ölkə daxilində enerji tələbatının artması və xarici asılılığın azaldılması fonunda nüvə texnologiyası Tehranın öz iqtisadi müqavimət gücünü artırmaq üçün bir vasitəyə çevrilib. Bu texnologiyanın inkişafı İran üçün təkcə elektrik enerjisi deyil, həm də Qərbi sanksiyalarına qarşı iqtisadi və texnoloji imkanların artırılması deməkdir. İran həm də buna çalışır. Vaşinqtonun strategiyası isə çoxqatlıdır. Bir tərəfdən İranı danışıqlar masasında saxlamaqla onun fəaliyyətlərini nəzarət altında

tutmağa çalışır, digər tərəfdən isə daxildə rejim dəyişikliyi ehtimallarını götür qoy edir. ABŞ üçün ən sərfəli sənari İranın daxildən zəifləməsi və mövcud siyasi quruluşunun dəyişməsidir. Bu səbəbdən də nüvə danışıqlarının uzanması ABŞ-ın maraqlarına cavab verir - zamanla ictimai narahatlığın artması, iqtisadi böhran və siyasi çatlar daha çox şans və təzyiq imkanları yaradır. Bunun da bəzi yox deyildir. İranda sosial problemlər də, milli problemlər də var, digər problemlər də vardır. Lakin Tehran da bunun fərqindədir. İran danışıqların uzanmasından bir taktiki üstünlük kimi istifadə edir. Çin və Rusiya ilə artan əməkdaşlıq, eləcə də Körfəz ölkələri ilə münasibətlərin normallaşması Tehrana əlavə diplomatik kartlar verir. İran bilir ki, Qərbin üstünlüyünü qəbul etməyən yeni güc mərkəzləri meydana çıxır və bu dəyişikliklər Tehranın xeyrinə işləyə bilər. Beləliklə, Tehran həm texnoloji inkişafını davam etdirmək, həm də beynəlxalq münasibətlərdəki yeni konfigurasiyalara uyğun mövqe tutmaq istəyir”.

Siyasi şərhçi bir fikrin də üzərində xüsusi dayandı: “MAQATE rəhbərinin “biz də bu prosesin bir hissəsi olmalıyıq” çağırışı isə məsələni təkcə texniki yox, həm də siyasi müstəviyə daşıyır. Agentliyin prosesi “şəffaflaşdırmaq” is-

təyi beynəlxalq hüquq normalarının qorunması qədər, Qərbin İranla bağlı daha yaxından məlumat almaq, nəzarəti gücləndirmək cəhdləri kimi də oxunmalıdır. Amma Qərb də içində yekcins deyildir.

Sual hələ də açıqdır: İran nüvə silahına nə qədər yaxındır? Qrossinin fikrincə - çox yaxındır. Amma bu yaxınlıq sadəcə uranın zənginləşdirilməsi ilə deyil, siyasi fəaliyyət, beynəlxalq dinamika və strateji risk hesablamaları ilə müəyyən edilir. Hər iki tərəf - ABŞ da, İran da - zamanla oynayır. Biri zamana qarşı mübarizə aparır, digəri isə zaman qazanmağa çalışır. Nəticədə diplomatiyanın, bəyanatların və təzyiqlərin arasında daha böyük bir oyunlar oynanır. Hələlik heç kim son gedişi etməyə tələsmir. Çünki bir yanlış addım - bütün oyunu dəyişə bilər. ABŞ böyük dünya gücüdür. Ona görə bəyanat və addımları məhz bu səbəbə bağlıdır. İran isə böyük dünya gücü deyil, amma geniş proksi şəbəkəsinə malikdir. Həmin şəbəkə vasitəsilə ABŞ-ın içində olduğu və başında durduğu konfigurasiyalara təhdid edir. Hər halda bütün bu prosesin sülhlə başa çatması daha yaxşı olardı. Çünki Yaxın Şərqdə hər hansı isə bir problem hər an qloballaşan xarakterə malikdir”.

■ Cavanşir ABBASLI,
“Yeni Müsavat”

MAQATE də təsdiqlədi: İran nüvə silahının bir addımlığında

Tehran Vaşinqtonla danışıqları uzatmaqdan atom silahını yaratmaq üçün istifadə edə bilərmə? - fərqli rəylər

Tam (11 illik) orta təhsil səviyyəsi üzrə martın 9-da keçirilən buraxılış imtahanının nəticələri elan olunub. Dövlət İmtahan Mərkəzindən verilən xəbərə görə, imtahan iştirakçıları arasında 20 nəfər 300 bal toplamaqla ən yüksək nəticəni göstərüb.

Şagirdlər imtahan nəticələri haqqında məlumatı (hər fənn üzrə ümumi balı) həmçinin mobil operatorlar (Azersel, Baksel, Nar, Naxtel) vasitəsilə "iş nömrəsi"ni (8 rəqəmli şagird kodunu) 7727 nömrəsinə göndərməklə də öyrənə bilərlər.

Bu imtahanda iştirakı nəzərdə tutulan 58 min 732 nəfərdən 407 nəfər imtahana

təməsi əvvəlki illərlə müqayisədə nisbətən azalma dinamika göstərsə də, imtahanların keyfiyyəti, çətinlik səviyyəsi və qiymətləndirmə meyarları ilə bağlı suallar yenidən gündəmə gəlir.

Buraxılış imtahanı yalnız ümumi təhsil haqqında şəhadətnamə üçün deyil, eyni zamanda ali məktəblərə qəbulun birinci mərhələsi funksiyasını da daşıyır. Bu mərhələnin nəticələri həm abituriyentlərin ilk ciddi akademik sınağı, həm də ali təhsil sisteminin gələcək planlaşdırılması baxımından əhəmiyyətlidir. Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununda qeyd olunur ki, təhsilin məqsədi bilik, bacarıq və vərdislərə əsasla-

On minlərdən yalnız 20-si - Mart imtahanlarına sözardı

Ekspertə görə, sual tiplərində və abituriyentlərin hazırlıq səviyyəsindəki dəyişikliklər nəticələrə təsir göstərüb

gəlməyib. İmtahan qaydalarını pozduğu üçün 11 nəfərin nəticəsi ləğv olunub. İmtahan nəticələri ilə bağlı müraciətlərə baxılması üçün DİM-də Apellyasiya Komissiyası fəaliyyət göstərəcək. Apellyasiya Komissiyasına müraciət etmək istəyənlər 21 aprel saat 10:00-dan 23 aprel saat 17:00-dək DİM-in saytında yerləşdiriləcək elektron ərizəni doldurmaqla qeydiyyatdan keçə bilərlər.

Göstərilən müddət ərzində qeydiyyatdan keçməyənlər sonradan Apellyasiya Komissiyasına müraciət edə bilməyəcəklər. Elektron ərizədə haqqında müraciət edilən tapşırığın nömrəsi seçilməli, onunla bağlı müraciətin məzmunu yazılmalı və meyarın hansı bəndinə uyğun hesab edildiyi göstərməlidir. Elektron ərizədə müraciətin məzmunu qeyd olunmadığı halda ərizə qəbul edilmir və həmin müraciət arasdırılır.

Minlərlə şagirddən cəmi 20 nəfərin ən yüksək bal toplaması normaldır?

Təhsil üzrə mütəxəssis Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikrini bölüşüb: "2025-ci ildə tam orta təhsil səviyyəsi üzrə keçirilmiş buraxılış imtahanlarının nəticələri arasında fərq açıq şəkildə görünür. 2 mart tarixində keçirilən imtahanda 23 nəfər, 9 mart tarixində keçirilən imtahanda isə 20 nəfər abituriyent maksimum 300 bal toplayıb. Ümumilikdə 43 nəfərin maksimal nəticə gös-

nan milli və beynəlxalq səviyyədə rəqabətə davamlı insan kapitalı formalaşdırmaqdır. Buraxılış imtahanları isə bu məqsədə çatmaq üçün ilkin filtrlərdən biridir".

Mütəxəssis əlavə edib ki, maksimal bal toplayanların sayındakı fərqin səbəbləri bir neçə istiqamətdə təhlil oluna bilər: "Əvvəla, imtahan günləri arasında keçirilən testlərin məzmunu, sual formaları və təqdimat dili eyni standartda olsa da, subyektiv və texniki fərqlər qaçılmazdır. Misal üçün, bəzi illərdə və ya sənədlərdə qapalı sualların cavab variantlarının oxşarlığı, açıq suallarda tələb olunan məntiqi əsaslandırmanın səviyyəsi və yaxud tapşırıqlarda kontekstual çətinliklər abituriyent performansına təsir göstərir. Bəzi suallarda formalaşdırma və ya diləki incəliklər sualın başa düşülməsini çətinləşdirir, nəticə olaraq şagirdin səhv cavab verməsinə səbəb ola bilər.

Digər tərəfdən, psixoloji və sosial faktorlar da nəticələrə birbaşa təsir göstərir. 2 mart imtahanı ilə 9 mart imtahanı arasında yerləşən həftə ərzində informasiya yayımı, sual nümunələrinin sosial şəbəkələrdə müzakirəsi, repetitorlar tərəfindən təhlillərin verilməsi və ictimai rəyin formalaşması abituriyentlərin hazırlaşma dinamikasını dəyişdirə bilər. Bununla yanaşı, siniflərin iqlim şəraiti, imtahan binasında olan rahatlıq və ya neqliyyat problemləri də fərdi

performansa təsirsiz ötürür. Dünya təcrübəsində - məsələn, Finlandiya, Sinqapur və Almaniya kimi ölkələrdə qiymətləndirmə yalnız test əsasında deyil, portfel, layihə və təqdimatlarla da aparıldığı üçün bu cür texniki dəyişikliklərin təsiri daha azdır".

Kamran Əsədov qeyd edib ki, bununla belə, hər iki imtahanda 300 bal toplayanların ümumi sayının 43 nəfər olması onu göstərir ki, sistem daxilində müəyyən sabitlik var və sualların fərqliliyi tam keyfiyyət uçurumu yaratmayıb: "Bu müsbət göstəricidir və imtahan sisteminin bir qədər balanslı şəkildə işlədiyini göstərir. Eyni zamanda, bu, hazırlıqlı və planlı çalışan abituriyentlərin sistem daxilində uğur qazana biləcəyinin sübutudur. Bu aspektdə müsbət nəticə əldə edənlərin məktəb və rayon üzrə coğrafiyası da təhlil olunarsa, nəticələr üzrə bölgələrarası fərqlər, hazırlıq mühtinin rolu və sosial bərabərsizlik daha dəqiq müşahidə oluna bilər.

İmtahan nəticələrinin keçid ballarına təsiri məsələsinə gəldikdə isə, burada əsas faktor maksimum bal toplayanların sayı deyil, orta nəticə göstəricisidir. Əgər bu il 100-250 bal aralığında toplanmış nəticələrdə artım müşahidə olunarsa, bu keçid ballarının müəyyən ixtisas qruplarında yüksəlməsinə səbəb ola bilər. Xüsusilə rəqabətin yüksək olduğu I və IV ixtisas qruplarında keçid ballarının 2-5 bal arası artımı müm-

kündür. Lakin bu, yalnız ikinci mərhələ nəticələri və plan yerlərinin sayı ilə bağlı yekun təhlildən sonra dəqiqləşə bilər.

Hazırda ən vacib dəyişməli olan məsələ imtahanların sual strukturunun sabitləşməsi, çətinlik səviyyəsinin əvvəlcədən müəyyən olunması və ictimaiyyətə bu barədə açıq hesabat verilməsidir. DİM tərəfindən test kitabçalarının və cavabların ictimaiyyətə təqdim olunması, şagirdlərin və müəllimlərin bu sualları təhlil edə bilməsi, eyni zamanda şəffaflıq baxımından vacibdir. Əks halda ictimaiyyətin gözündə eyni imtahanın fərqli səviyyədə olduğu görüntüsü imtahanlara olan etimadı zədələyəcək.

Nəticə etibarilə, 2025-ci ildə keçirilmiş buraxılış imtahanları arasında ciddi uçurum olmasa da, sual tiplərində və abituriyentlərin hazırlıq səviyyəsindəki dəyişikliklər nəticələrə qismən təsir göstərüb. Bu, dövlət imtahanlarının obyektivliyi və ədalətliyi mövzusunda daim yenilənən təhlil və nəzarət mexanizmlərinin zəruriliyini bir daha təsdiqləyir. Təhsil sistemi bu təhlilləri əsas tutaraq həm qiymətləndirmə modelini təkmilləşdirməli, həm də abituriyentlərə psixoloji və metodik dəstəyi artırmalıdır. Belə olduqda nəticələr yalnız statistik deyil, həm də ədalətli və dayanıqlı olar".

✎ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Təhsil Tələbə Krediti Fondunda nöqsanlar aşkarlandı

Təhsil Tələbə Krediti Fondunun (TTKF) fəaliyyəti ilə bağlı həyata keçirilmiş səmərəlilik auditi nəticəsində qurumun kreditləşmə mexanizmlərində ciddi nöqsanlar və uyğunsuzluqlar müəyyən edilib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Palatanın 2025-ci ilin I rübünə dair "Dövlət audit" bülletenində bildirilir.

**Təhsil Tələbə
Kredit Fondu**

Sənədə əsasən, 2021-ci ildə təsdiqlənmiş qaydalarda sosial təhsil tələbə kreditlərinin verilməsi zamanı rifah göstəricilərindən daha çox "kateqoriyalı yanaşma" tətbiq edildiyi üçün Fondun fəaliyyəti müəyyən olunmuş məqsədlərə uyğun olmayıb.

Bundan başqa, sosial kredit üçün ümumi orta müvəffəqiyyət göstəricisinin (ÜOMG) aşağı (51 bal) müəyyən olunması, bu kreditlərdən istifadə edən tələbələrin zəif təhsil nəticələri göstərməsinə şərait yaradıb. Halbuki standart kreditlərdə bu göstərici 71 bal olaraq müəyyən edilib.

Audit zamanı 2 ali təhsil müəssisəsi üzrə 32 tələbənin faktiki ÜOMG-sinin normadan aşağı olduğu halda standart kredit aldığı aşkarlanıb ki, bu da dövlət vəsaitlərinin qanunsuz istifadəsinə və hüquqi aktların tələblərinin pozulmasına səbəb olub.

Bundan başqa, bəzi hallarda tələb olunan sənədlər təqdim edilmədən, sadəcə ali məktəbin məsul şəxsinin portala daxil etdiyi məlumatlar əsasında kredit müraciətləri banka göndərilir. Hətta ləğv olunmuş kredit müraciətlərinin bir hissəsi üzrə bank tərəfindən rəsmi kredit rəsmiləşdirilib.

Hesabatda qeyd olunur ki, ölkədə ali təhsil müəssisələrinə SAT imtahanı ilə qəbul aparıldığı halda, bu yanaşma Fondun mexanizmlərində nəzərə alınmayıb və nəticədə həmin tələbələr ilk semestrə standart kreditlərdən yararlanı bilməyiblər.

Təhlil zamanı, həmçinin, bəzi hallarda 60 yaş və üzəri şəxslərə də təhsil krediti verildiyi müəyyən edilib. 13 halda belə kredit rəsmiləşdirilib ki, onlardan 3-ü artıq pensiya yaşında olan şəxslərdir. Bu isə kreditlərin gələcəkdə geri qaytarılması baxımından risk yaradır.

Fondun idarə olunmasında da struktur problemlərə yer verilib. Himayəçilik Şurasının strateji planları və illik fəaliyyət planlarını təsdiqləməməsi, kənar auditorun təyin olunmaması və müvəkkil bankın razılaşdırılmadan seçilməsi şəffaflıq və hesabatlılıq prinsiplərinin pozulmasına səbəb olub.

TTKF-nin vəsaitlərini artırmaq üçün nəzərdə tutulan investisiya cəlb funksiyası da icra edilməyib. Müraciətlərin təxminən 20 %-i üzrə kreditlərin verilməsi bir aydan çox vaxt aparıb ki, bu da əsasən ali məktəblərin və müvəkkil bankların məsul şəxslərinin fəaliyyətsizliyi ilə izah olunur.

Azərbaycana məxsusi “diqqəti” ilə tanınan, Kremlə yaxın “Neziqar” Telegram kanalı növbəti “sensasiya” yayıb. Bildirilir ki, İran Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin qərb qolunun tikintisini gecikdirir. Söhbət İranın Astara (Azərbaycanla sərhəddə) ilə Rəşt şəhərləri arasında 160 km uzunluğunda olan hissənin inşasından gedir (Minval az).

İzahatda deyilir: “Ekspertlər avtoritar rejim üçün xarakterik olmayan bu cür ləngliyi xarici siyasət səbəbləri ilə əlaqələndirirlər. Son zamanlar Yaxın Şərqdə fəallaşan Türkiyə ilə Azərbaycanın aktiv yaxınlaşması nəticəsində Tehranla Bakı arasında gərginlik artmaqdadır. Bu, özünü qarşılıqlı ittihamlarda göstərib. Tehran Bakını ölkənin daxili işlərinə, xüsusən də Qərbi və Şərqi Azərbaycan əyalətlərinin daxili işlərinə qarışmaqda ittiham edib (? - red.).”

Müəlliflər həmçinin Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin təyyarə olayı səbəbilə soyuduğunu qeyd edərək, ardınca vurğulayıblar: “Belə çıxır, Xəzər dənizinin şərq sahili boyunca Qazaxıstan və Türkmənistandan keçməklə Şimal-Cənub dəhlizinə alternativ marşrut çəkilib ki, bu da İrana (ələcə də Rusiyaya) bu tranzit ölkələrlə sabit münasibətlər fonunda Azərbaycanı yan keçmək imkanı verir”.

Beləcə, Telegram kanalı Astara-Rəşt demir yolunun İran hissəsinin tikintisinin “gecikdirilməsinin” arxasında Rusiyanın dayandığına şəffaf eynam vurub. Guya Azərbaycan vurulan mülki təyyarəni “unutmadığı üçün” Moskva Tehrana “cəza” olaraq Xəzərin şərq sahili ilə, Azərbaycandan yan keçməklə marşrut təklif edir.

Maraqlıdır ki, baş verən proseslər bu iddiaların doğru olmadığını göstərir. İlk öncə qeyd edək ki, İran və Rusiya arasında Rəşt-Astara demir yolu hissəsinin tikintisinə dair saziş hələ 2023-cü ilin mayında imzalanıb. Sənəddə nəzərdə tutulub ki, layihə üzrə ümumi dəyəri 1,6 milyard avroya çatan işlərin 1,3 milyard avroluq mühüm bir hissəsini Rusiya maliyyələşdirəcək. İlkin olaraq Rəşt-Astara demir yolu hissəsinin 2028-ci ilin əvvəlində istifadəyə verilməsi, layihə üzrə birbaşa işlərin isə bu ilin yazında başlaması nəzərdə tutulurdu.

2023-cü ildə kredit sazişi imzalanırsa da, İran tərəfi üzərində düşən işləri başa çatdırmağı deyərək yolun tikintisinə başlamayıb. Əsas məsələ yolun keçəcəyi marşrutda torpaqların satın alınması ilə bağlıdır. Bu məqam Rusiya tərəfinin ciddi narazılığına səbəb olmuşdu. Ötən ilin dekabrında Rusiya Baş nazirinin müavini Vitali Savelyevin rəhbərlik etdiyi hökumət nümayəndə heyəti Tehrandan İran Prezidenti Məsud Pezeşkiyanla görüşüb.

Rəşt-Astara dəmiryol xətti ilə bağlı nə baş verir...

Kremlə yaxın kanal İranın layihənin tikintisini gecikdirdiyini iddia edir - bəs realıqda necədir?

Əsas müzakirə mövzularından biri məhz Rəşt-Astara demiryol xətti olub. Rusiya rəsmisi bildirib ki, xəttin tikintisi başa çatdıqdan sonra Rusiya ilə İran arasında yükdaşımanın potensial həcmi ildə 15 milyon ton təşkil edəcək. Şəvəlyev qeyd edib ki, İran hakimiyyəti ilə Rəşt-Astara demir yolu hissəsinin tikintisi ilə bağlı 4 bəndi müzakirə ediblər: “Biz indi dörd məsələ haqqında danışdıq, onların yerinə yetirilməsi üçün hər iki tərəfə öhdəlik götürmüşük. Danışqlarımızda ən həssas məsələ torpaq idi. İnfrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsində bütün bizim böyük təcrübəmiz var və biz başa düşürük ki, İranla birgə müqaviləmizdə nəzərdə tutulduğu kimi, torpağın qiyməti kəskin şəkildə arta bilər. İndi sual bu qərarların icrası ilə bağlı qalır”.

Yanvar ayında İran prezidenti Məsud Pezeşkiyanın Moskvaya səfəri zamanı marşrutunun sonunadək iki ölkə arasında Rəşt-Astara xəttinin tikintisi üzrə kommersiya sazişinin imzalanacağı elan edildi. Yalnız bu sənədi imzalayandan sonra Rusiya tərəfi yolun tikintisinə başlamalıdır. Fevralda məlum olub ki, Rusiya və İran Rəşt-Astara hissəsində kəşfiyyat işlərinin bir-iki ay ərzində başlamasına imkan verən saziş imzalayıblar. Müqavilə hələ imzalanmasa da, İran tərəfi

nəzərdə tutulan tikinti zonası boyunca torpaq almağa başlayıb. Belə ki, martın əvvəlində İranın Gilan əyalətinin rəhbəri Hadi Haqşenas yollar və şəhərsalma nazirinin müavini və Nəqliyyat İnfrastrukturunun Tikintisi və İnkişafı üzrə Milli Şirkətin baş direktoru Hüseyn Bəzavənd ilə görüşündə yolun marşrutu boyunca 162 km torpaq sahəsinin alınmasına qərar verildiyini açıqlamışdı. Artıq 30 km-nin alınması prosesi başa çatıb, daha 50 km-in alınmasına başlanılıb. Eyni zamanda, İran tərəfi artıq Rəşt-Astara demir yolunun layihələndirilməsi və tikintisini üzrə təxminən 73 milyon ABŞ dolları məbləğində maliyyələşmə ayrırıb.

Mart ayında İrana gedən Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov Tehrandan İranlı həmkarı Abbas Əraqçi ilə birgə mətbuat konfransı zamanı bildirib ki, Rusiya Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Layihəsinin bir hissəsi kimi Rəşt-Astara demir yolunun tikintisinin tezliklə başlanmasına ümid edir. O, demiryol xəttinin tikintisinə tezliklə başlanacağını bildirib: “Biz iranlı dostlarımızın Rəşt-Astara demir yolu xəttinin tikintisi başlamazdan əvvəl atılması lazım olan bütün addımları atmasından məmnun və tikintinin çox yaxın vaxtlarda başlayacağını gözləyirik”.

Onun sözlərinə görə, Rusiya tərəfi bu məqsədlə İrana ixrac krediti verəcək. Lavrov xüsusilə qeyd edib ki, Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin tam işləməsi üçün Rəşt-Astara hissəsində demir yolu xidmətinin işə salınması zəruridir.

Bir neçə gün əvvəl Bunu İranın Moskvadakı səfiri Kazım Cəlal “Rossiya-24” telekanalına müsahibəsində deyib ki, Rəşt-Astara demir yolunun tikintisinin 3-4 ildən tez başa çatması gözlənilir. Onun sözlərinə görə, demir yolu İranla Azərbaycanı birləşdirəcək və beləliklə, hazırda əsasən avtomobil nəqliyyatı ilə daşınan Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin qərb qolu boyunca yüklərin birbaşa çatdırılmasına imkan verəcək: “Biz başa düşürük ki, Rəşt-Astara demir yolunun tikintisi üçün hələ ən azı 3-4 il vaxt lazımdır”.

Təxminən 170 km uzunluğunda olan Rəşt-Astara demir yolu hissəsi İranın Azərbaycanla sərhədində yerləşir. O hazır olmadığına görə hazırda Rusiya ilə İran arasında yüklər birbaşa Azərbaycan ərazisindən demir yolu ilə çatdırıla bilmir. Nəticədə onlar demir yolu ilə Rəştə çatır, oradan avtomobillərə yüklənərək Azərbaycanın İranla sərhədinə, oradan isə həm demiryolu, həm də avtomobil yolu ilə daşınır ki, bu da mümkün yük

axınının həcmi xeyli məhdudlaşdırır. Eyni zamanda birbaşa avtomobil yolu marşrutu da ayrıca fəaliyyət göstərir. Kazım Cəlalinin sözlərinə görə, artıq onun vasitəsilə ildə 3 milyon tondan çox yük daşınır.

Rusiya logistikası üçün bu layihə son dərəcə maraqlıdır, çünki Fars körfəzinin limanlarına “birbaşa” keçidi və Yaxın Şərqi “dost” adlandırılan ölkələrinə, onların vasitəsilə isə Afrika bazarına çıxışı təmin edir.

Qeyd edək ki, Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin daha iki qolu var. 2023-cü ildə fəaliyyətə başlayan Şərqi qolu Qazaxıstan və Türkmənistan ərazisindən keçir və demir yolu əlaqəsinə əsaslanır. Kazım Cəlalı bu yolla bağlı məqsədlərini açıqlayıb: “Biz bu marşrutu 2023-cü ildə işə saldıq. 2024-cü ildə 2 milyon tona qədər yük daşımağı qarşımıza məqsəd qoymuşduq. Biz çox şadiq ki, 1,8 milyon ton yüklə bağlı statistika əldə etmişik”. Kazım Cəlalı həmçinin vurğulayıb ki, 2025-ci ildə tərəflər Şərqi marşrutunun potensialının 3 milyon tona çatdırılmasını gözləyirlər.

Səfir Xəzər dənizi üzərindən reallaşan Orta qoldan da danışır: “Bizim orta marşrut adlandırdığımız başqa bir marşrut var ki, o da Xəzər dənizindən - Rusiya, Xəzər dənizi, İrandan keçir. 2024-cü ildə biz Xəzər marşrutu ilə 8 milyon tondan çox yük daşımışıq. Bu, çox yaxşı statistika kadri”.

Aprelin 7-9-da İranın yollar və şəhərsalma naziri, hökumətlərarası komissiyanın həmsədri Fərzanəh Sadiqin başçılıq etdiyi İran nümayəndə heyəti Azərbaycanda səfərdə olub. Səfərin gündəliyində duran digər mövzular arasında Rəşt-Astara demir yolunun tikintisi layihəsinin müzakirəsi də olub.

Bildirilib ki, Rəşt-Astara demiryolunun tikintisi ilə bağlı müzakirələr üçün yaxın vaxtlarda Rusiya, İran və Azərbaycanın demir yolu idarələri rəhbərlərinin görüşü planlaşdırılır. Görüşdə yolun tikintisinin gedişi və bununla bağlı problemlərin həlli müzakirə olunacaq.

Aprelin 17-də Rusiya hökumətinin baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk TASS-a bildirib ki, İrandakı rusiyalı mütəxəssislər artıq Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi çərçivəsində Rəşt-Astara qərb marşrutu üzrə demir yolu layihəsi üzərində işləyirlər: “Mütəxəssislərimiz artıq İrandadır və işləyirlər”.

Onu da bildirək ki, Azərbaycan öz ərazisində Şimal-Cənub dəhlizi çərçivəsində demiryol sisteminin təkmilləşdirilməsini davam etdirir. 2024-cü ildən Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin mühüm bir hissəsi olan Ələt-Osmanlı-Astara demir yolu xəttinin yenidən qurulması üzrə işlərə başlanılıb. Azərbaycan Demiryolları QSC-dən verilən məlumata görə, ox üzrə uzunluğu 245 km olan bu yolda təmir işləri 4 mərhələdə həyata keçirilir. Birinci mərhələ 60 km uzunluğunda Ələt-Osmanlı hissəsini əhatə edir. Layihə üzrə ikinci mərhələ Kür çayı üzərində inşası 2023-cü ildə tamamlanmış və artıq istismara verilmiş cüt demir yolu körpülərindən ibarətdir. Üçüncü və dördüncü mərhələlər üzrə isə layihələndirmə işləri davam etdirilir.

Beləliklə, aydın görünür ki, Azərbaycana dost olmayan Telegram kanalının yaydığı məlumatın əksinə proseslər gedir. Nə Rusiya, nə də İran Rəşt-Astara xəttinin tikintisindən imtina etmək kimi bir lükə malik deyillər. ABŞ-Rusiya münasibətlərində müşahidə edilən son yumşalma həddən artıq kövrək olmaqla, hər an dayanma riski altındadır. İran isə ABŞ-la nüvə enerjisi sahəsində danışıqlara başlasa da, onun qoyulan şərtlərlə tam razılaşması ehtimalı küçüldür. Bütün bunlar iki ölkəni iqtisadi maraqlarını uzlaşdırmaq, Asiya ilə əlaqələrdən daha möhkəm yapışmaq məcburiyyətində buraxır. Bu əlaqələrdə Rəşt-Astara ən əlverişli marşrutun əsas komponenti kimi həm Rusiya, həm İran üçün çox zəruridir...

□ **Dünya SAKİT,**
“Yeni Müsavat”

Ictimai nəqliyyat gündəlik həyatımızın ayrılmaz hissəsidir. Hər gün yüzrlərlə insan avtobus və taksilərdən istifadə edərək iş, ev, məktəbə yollanır. Lakin bu yolun təhlükəsizliyi sükan arxasında əyləşən şəxslərin fiziki və psixoloji hazırlığı ilə birbaşa əlaqəlidir.

Son illərdə yaşı 65-dən yuxarı sürücülərin nəqliyyat vasitələrini idarə etməsi halları artır ki, bu da cəmiyyətdə müəyyən narahatlıqlara səbəb olur.

Yaşlı sürücülərin uzun illər ərzində topladığı təcrübə inkar olunmazdır. Amma bu yaşda diqqətin zəifləməsi, reflekslərin yavaşlaması, sağlamlıq problemlərinin yaranması kimi amillər nəinki onların özləri üçün, həm də sənişinlər və digər yol hərəkəti iştirakçıları üçün ciddi təhlükə yarada bilər.

Deputat Müşfiq Cəfərov mövzu ilə bağlı Modern.az-a bildirib ki, 65 yaşı tamam olan insanlar artıq yaş dövrü, sağlamlığı ilə əlaqədar sürücülük baxımından riskli sayılırlar. Ona görə də belə bir qərar verilib ki, 65 yaşı tamam olan insanlar kommersiya təyinatlı marşrutlarda işləməsinlər. Yeni bu yaşda olan insanlar təqaüdə göndəriləlidir. Deputat parlamentin mövqeyinə istinad edib.

Əslində necə olmalıdır? Yaşı 65 olanların sürücülük fəaliyyətinə məhdudiyyətlər tətbiq edilməlidirmi?

Nəqliyyat məsələləri üzrə Eldəniz Cəfərov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikrini bölüşüb: "Ölkəmizdə nəqliyyat vasitələrinin idarə olunması ilə bağlı məsələlərə aydınlıq gətirilir. "Yol hərəkəti haqqında" qanunun 33-34-cü maddələrində qeyd olunur ki, Azərbaycanda sürücülük vəsiqəsi 10 il müddətinə verilir. 60-70 ya-

şından sonra sürücülük vəsiqəsinin yenidən dəyişdirilməsi üçün hər 2 ildən bir tələb mövcuddur. Yeni yaşı 70-ə çatmış şəxslər hər 2 ildən bir sürücülük vəsiqəsinin dəyişdirilməsi ilə bağlı müraciət etməlidirlər və bu zaman onların sağlamlığı yoxlanılır, sağlamlıq haqqında arayış istənilir. Həmçinin, bir sıra xəstəliklər mövcuddur ki, Səhiyyə Nazirliyinin və ya TƏBİB-in təsdiqlədiyi siyahıya əsasən bu xəstəliklərə malik şəxslər nəqliyyat vasitəsini idarə edə bilməzlər. Belə şəxslərə sürücülük vəsiqəsi verilmir və onlar sürücülük imtahanına da buraxılmırlar.

Düşünürəm ki, hörmətli millət vəkiliyənin təklif etdiyi qərar əslində vətəndaşın hüququnu məhdudlaşdırmır. Niyə? Çünki burada söhbət kommersiya məqsədli nəqliyyat vasitələrinin idarə olunmasından gedir. Yeni, əgər vətəndaşın sağlamlığı imkan verirsə, 70 yaşında da, hətta ondan sonra da öz şəxsi nəqliyyat vasitəsini idarə edə bilər. Amma burada əsas diqqət iş fəaliyyətinə yönəlib - məsələn, ictimai nəqliyyat, şəhərlərə-rası nəqliyyat və ya turizm sektorunda sürücülük fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər. Əgər belə şəxslər artıq pensiya yaşına çatıbsa, yeni 65 yaşı tamam olubsa, o zaman onların kommersiya xarakterli sürücülük fəaliyyəti ilə məşğul olmasınlar".

Təqaüdcülərə sürücülük qadağası - İki rəy

Ekspert deyir ki, təklif edilən məsələ vətəndaşın hüququnu məhdudlaşdırmır

Həkim-mütəxəssislər də qeyd edir ki, 65-70 arası yaş qrupu ilə bağlı müəyyən məhdudiyyətlərin tətbiq olunması zəruridir, xüsusilə ictimai nəqliyyatda fəaliyyət göstərən sürücülər üçün. Bunun bir çox səbəbləri var. Belə ki, yaş artdıqca görmə zəifləyir, eşitmə azalır, reflekslər ləngiyir. Eyni zamanda, xroniki xəstəliklərin riski də artır:

hipertoniya, şəkərli diabet, ürək-damar xəstəlikləri bu yaşdan sonra daha çox yayılır və qəfil vəziyyətlərə səbəb ola bilər.

O da qeyd edilir ki, psixoloji gərginlik və yorğunluq yaşlı insanlarda daha tez özünü göstərir. Bu səbəbdən bir çox ölkələrdə 65 yaşdan yuxarı sürücülər üçün müntəzəm tibbi yoxlamalar

və bəzən psixoloji testlər tələb olunur. Azərbaycanda da bu praktikanın mərhələli şəkildə tətbiq olunması tövsiyə edilir: yaşı 65-i keçən sürücülər mütəmadi tibbi və psixoloji yoxlamalardan keçməli, yalnız nəticələr müsbət olduğu halda işə davam etməlidirlər. Tam qadağa yox, fərdi qiymətləndirməyə əsaslanan sistem daha əda-

lətli olar.

Ümumiyyətlə, tibb mütəxəssisləri bir sıra hallarda sürücülük fəaliyyətini qadağan edir və ya ciddi şəkildə məhdudlaşdırır. Bunlar, nevroloji və psixoloji xəstəliklərdir: epilepsiya (nəzarətsiz qıcolmalar), ağıldan kəmklik, demensiya (məsələn, Alzheimer), şizofreniya və digər psixotik pozuntular (nəzarətsiz hallarda), depressiya (ağır mərhələdə, diqqət pozğunluğu varsa). Kardioloji xəstəliklər: ürək ritm pozğunluqları, keçirilmiş infarkt, xüsusilə yaxın keçmişdə, qan təzyiqinin nəzarətsiz halları (hipertoniya və hipotoniya). Görmə və eşitmə pozğunluqları: iki gözle görmənin ciddi zəifləməsi, gözələrin kəskin dərəcədə fərqli işləməsi, eşitmə cihazı olmadan normal səviyyədə eşidə bilməmək. Endokrin xəstəliklər: qanda şəkər səviyyəsinin tez-tez düşməsi və ya qalxması ilə müşayiət olunan şəkərli diabet. Ortopedik və hərəkət məhdudluğu ilə bağlı hallar: əl və ayaqlarda hərəkət məhdudluğu (xüsusən sürücülük qabiliyyətini məhdudlaşdıran formada).

Əlavə olaraq qeyd edək ki, sürücülərin sağlamlıq yoxlamalarının vahid və şəffaf sistemlə həyata keçirilməsi də vacibdir. Çünki bəzi hallarda "formallıq naminə" verilən tibbi arayışlar real təhlükələri ört-basdır edə bilər.

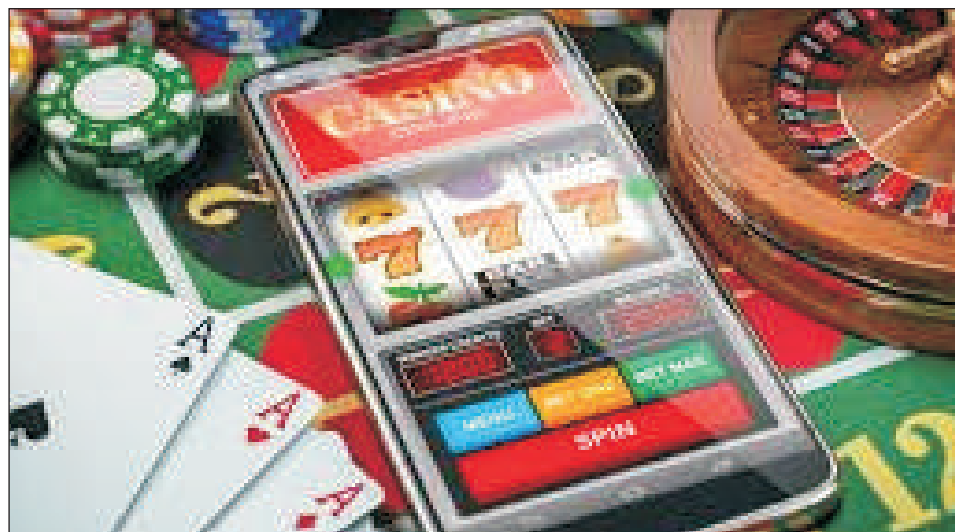
□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Bakıda 29 milyonluq "mərc işi" - Təfərrüat

Qumar təşkilində ittiham olunan şəxs necə bəraət alıb?

Qanunsuz mərc oyunları təşkil etməkdə və vergidən yayınmaqda təqsirləndirilən Quliyev Urfan İlqar oğlunun cinayət işinin təfərrüatı məlum olub. Ona iki maddə ilə bəraət verilib. Musavat.com xəbər verir ki, Quliyev Urfan İlqar oğlu Bakıda qanunsuz onlayn qumar və mərc oyunları təşkil etməkdə ittiham edilib. İstintaq orqanı tərəfindən aparılan yoxlama zamanı onun təşkil etdiyi mərc oyunlarının dövryyəsinin 29 milyon manatdan artıq olduğu müəyyənənib.

U.Quliyev bu yolla 3 milyon manatdan çox qanunsuz gəlir əldə etməkdə və 1 milyon 700 min manatdan artıq vergidən yayınmaqda təqsirləndirilib. O, Cinayət Məcəlləsinin 193-1.3.2 (cinayət yolu ilə əldə edilmiş xeyli miqdarda pul vəsaitlərini leqallaşdırma-mütəşəkkil dəstə halında birləşməklə törədildikdə), 213.3-cü (xüsusilə külli miqdarda vergiləri ödəməkdən yayınma), 244-1.4-cü (qumar oyunlarının təşkili və ya ke-

çirilməsi xüsusilə külli miqdarda gəlir əldə etməklə törədildikdə) maddələri ilə təqsirli bilinib.

İttihamla görə, operativ vergi nəzarəti zamanı götürülmüş texniki avadanlıqlara, yaddaş qurğularına və telefonlara baxış keçirilib. Baxış zamanı keçirilmiş operativ vergi nəzarəti tədbiri zamanı götürülmüş kompüter və telefonlarda qanunsuz olaraq qumar oyunlarının internet vasitəsi ilə təşkil edilməsi öz əksi-

ni tapıb. Belə ki, kompüterin yaddaşında qumar oyunlarının aparılmasına dair hesabat cədvəlləri, gündəlik gəlirlər, xərclər barədə qeydlər aşkar edilib.

Həmçinin bank kartına pul köçürmələri və qumar oyunlarının hesabat cədvəlləri müəyyən edilib. Urfanın kompüter və mobil telefonlarının yaddaşına yüklənmiş "1XBET", "bet 365", "aysbet", "chcblack", "mkbbbet", "Online Games 555", "Qazan-

bet.com", "fastloto.com", "sportivo24.com" adlı "on-line" mərc oyunlarının linkləri aşkar edilib.

Məhkəmə Urfanın 213.3-cü (xüsusilə külli miqdarda vergiləri ödəməkdən yayınma), 244-1.4-cü (qumar oyunlarının təşkili və ya keçirilməsi xüsusilə külli miqdarda gəlir əldə etməklə törədildikdə) maddələri ilə təqsirləndirilməsinin məhkəmə istintaqı zamanı sübuta yetirilmədiyi qənaətinə gəlib.

Urfana 193-1.3.2 (cinayət yolu ilə əldə edilmiş xeyli miqdarda pul vəsaitlərini leqallaşdırma-mütəşəkkil dəstə halında birləşməklə törədildikdə) maddəsi ilə cəza təyin edilib. Onun barəsində 2 il cəza təyin edilib. Cinayət Məcəlləsinin 70-ci (şərti) maddəsi tətbiq edilməklə ev dustaqlığına buraxılıb.

Məhkəmə təqsirləndirilən şəxsə qeyd edilən iki maddə ilə bəraət verilməsini belə şərh edib.

Belə ki, istintaq orqanı tərəfindən təqsirləndirilən şəxsə qarşı həm dövlət qeydiyyatına alınmadan və xüsusi razılıqla tələb olunduğu halda razılıq almadan qanunsuz sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olma, həm də müxtəlif şəxslərin "on-line" internet üzərindən qumar oyunlarının təşkili ittihamı verilib.

Digər tərəfdən isə əldə edilən gəlirdən vergi verilməməsi ittihamı irəli sürülüb.

Bir-birinə zidd olan iki maddə. Təşkil olunan oyunlar qanunsuzdursa, bundan necə vergi tələb etmək olar?

Göründüyü kimi, istintaq orqanı bir tərəfdən qumar oyunlarını icazə verilən fəaliyyət növü kimi qiymətləndirməklə təqsirləndirilən şəxsə Cinayət Məcəlləsinin 192-ci, digər tərəfdən isə qadağan olunmuş əməl kimi həmin Məcəllənin 244-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmasına dair ziddiyyətli nəticəyə gəlib.

Məhkəmə toplanmış sübutların məcmusuna əsasən Urfan tərəfindən 3 milyon manat qanunsuz gəlir əldə etməklə nəticələnən qumar oyunları deyil, akkreditasiya qərarı olmadan idman mərc oyunlarının təşkili və keçirilməsi ilə bağlı əməllər törətməsi qənaətinə gəlib.

Həmçinin ittihamda qeyd edilən əməllərin 2015-2021-ci il tarixlərə törədilməsi qeyd edilib.

Məhkəmə bildirib ki, həmin dövrə qanunla müəyyən edilmiş qaydada akkreditasiya olunmadan idman mərc oyunlarının təşkili və ya keçirilməsi cinayət hesab edilmirdi.

Urfan Quliyev isə ifadəsində "Topaz" məntəqəsi işlətdiyini, işlərinin rəsmi olduğunu deyib. O, xarici mərc saytlarından isə özünün istifadə etdiyini bildirib.

□ **Musavat.com**

MUSAVAT

Son səhifə

N 66 (8676) 19 aprel 2025

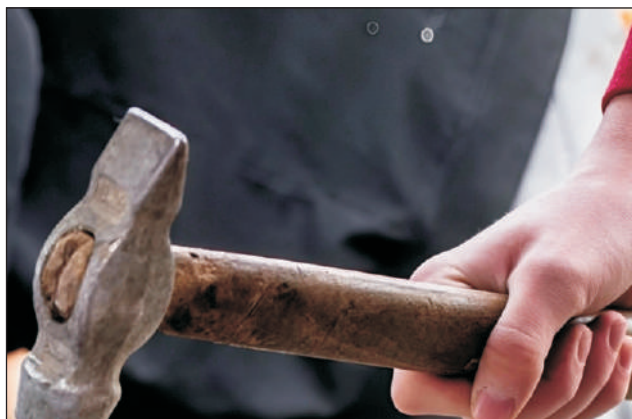

Yaşıl bananların inanılmaz faydası açıqlanıb

Yaşıl bananların müntəzəm istehlakı kolorektal xərçəng riskini əhəmiyyətli dərəcədə azalda bilər. Oxu.Az-ın "El Espanol"a istinadla verdiyi məlumata görə, bu barədə ispan həkimi Uilyam Arias məlumat verib. Mütəxəssisin sözlərinə görə, yaşıl bananlar rezistent nişasta adlanan xüsusi karbohidrat növü ilə zəngindir. Bu maddə nazik bağırsaqda həzm olunmur və qalın bağırsağa düşərək orada prebiotik kimi fəaliyyət göstərir. Nəticədə bağırsaq mikroflorası normallaşır və hüceyrələri iltihabdan, həmçinin bədxassəli dəyişikliklərdən qoruyan qısa zəncirli yağ turşularının istehsalı artır.

Uilyam Arias qeyd edib ki, yaşıl bananların faydaları bununla bitmir. Onlar həmçinin xolesterol səviyyəsini azaltmağa kömək edir, ikinci tip şəkərli diabetin inkişafının qarşısını alır, piylənmə ilə mübarizədə effektivdir. Maraqlıdır ki, yetişmiş bananlar eyni təsire malik deyil. Mütəxəssis bildirir ki, bir qədər "kal" bananlar tam yetişmiş bananlara nisbətən daha az şəkər və kalori ehtiva edir, eyni zamanda onlarda faydalı qida liflərinin səviyyəsi yüksək qalır.

Moskvada şagird dərslər zamanı çəkiclə müəllimin başına zərbə endirib

Moskva vilayətində beşinci sinif şagirdi dərslər zamanı riyaziyyat müəlliminin baş nahiyyəsinə çəkiclə zərbə endirib. Bu barədə Oxu.Az "Mash" "Telegram" kanalına istinadla xəbər verir. Bildirilir ki, 13 yaşlı məktəbli çantasından çəkici çıxararaq, dərslər keçən 69 yaşlı qadının başından vurub. Bundan sonra şagird sinfi qaçaraq tərk edib. Qadına beyin silkələnməsi, kəllə-beyin travması diaqnozu qoyulub. O, xəstəxanaya aparılıb. Uşağın atası məktəbə, şagirdin özü isə valideynləri ilə birlikdə polis bölməsinə dəvət olunub. O da məlum olub ki, 13 yaşlı məktəbli dərslər təkcə çəkic deyil, bıçaq da götürüb.

Ən təhlükəli qulaqlıq növü açıqlandı

Birbaşa qulaq kanalına yerləşdirilən kanaldaxili qulaqcıqlar, qulaq pərdəsinə daha yaxın olur. Bu da həkimlərin fikrincə, eşitmə orqanlarına zərər vermə riskini artırır. "Qulaqcıq növü eşitmə qabiliyyətinin qorunmasında mühüm rol oynayır. Birbaşa qulaq kanalına yerləşdirilən modellər qulaq pərdəsinə daha yaxın yerləşir və bu da zədələnmə riskini artırır. Qulağın üstünə taxılan və ya tam qulaqlı (over-ear) modellər isə daha təhlükəsiz sayılır, çünki onlar qulaqlara daha az təzyiq göstərir," - həkim bildirir.

Həkimin sözlərinə görə, səsboğucu funksiyası olan qulaqcıqlar seçmək daha məqsəduyğundur. "Aktiv səsboğma funksiyalı qulaqcıqlar musiqini səsli mühitdə dinləyənlər üçün ideal seçimdir. Onlar xarici səsləri bloklayır və istifadəçiyə musiqidən rahat səviyyədə, yüksək səsə ehtiyac olmadan zövq

almağa imkan verir. Xatırladıram: musiqini gündəlik 60 dəqiqədən artıq olmayan bir müddətdə, 60% səs səviyyəsində dinləmək, ardından isə 5-10 dəqiqə fasilə vermək məsləhətdir," - mütəxəssis əlavə edib.

Bu əlamətlərə diqqət edin
Həkim xəbərdarlıq edir: əgər musiqi dinlədikdən son-

ra qulaqda zəng səsləri və ya uğultu hiss edirsinizsə, bu, səsin çox yüksək olduğunu göstərə bilər. Eləcə də nitqi və digər səsləri ayırd etməkdə çətinlik yaranırsa, bu, eşitmə qabiliyyətində zədələnmənin əlaməti ola bilər və belə halda dərhal həkimə müraciət etmək vacibdir.

Təvsiyələr

Musiqini çox səs-küylü mühitdə dinləməkdən çəkinin, çünki bu zaman səsi artırmaq məcburiyyətində qalırırsınız. Eşitmə yoxlamasını mütəmadi olaraq mütəxəssisə etdirin - xüsusilə qulaqcıqlardan tez-tez istifadə edirsinizsə. Səs səviyyəsini və dinləmə müddətini nəzarətdə saxlamaq üçün xüsusi mobil tətbiqlərdən istifadə edin.

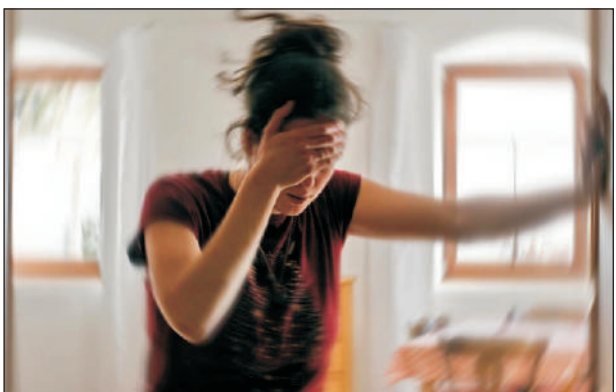
Qeyd: Bu məqalə informativ xarakter daşıyır və tibbi məsləhət sayılmır. Hər hansı qərar verməzdən əvvəl mütəxəssisə müraciət etmək tövsiyə olunur.

Əvvəllər psixoloqlar da qulaqcıqların gizli təhlükəsi barədə xəbərdarlıq etmişdilər. Onların fikrincə, bu cür cihazlardan həddindən artıq istifadə ünsiyyətin azalmasına və sosial təcridə səbəb ola bilər.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünyanın ən sürətli böyüyən bitkisi bambuk bir gündə 90 sm qədər uzanır.
- * Ortalama bir aysberqin ağırlığı 20 milyon ton.
- * 18 fevral 1979-cu ildə səhra çölünə qar yağmışdı.
- * Dünyanın ən böyük şəkər ixracatçısı Kubadır.
- * Eskimo dilində qar yağmurlarının fərqlərini təsvir etmək üçün istifadə edilən iyirmidən çox söz vardır.
- * Ən yaxın olduqları nöqtədə Rusiya və Amerikanın bir-birlərinə uzaqlıqları dörd km. deyil, daha azdır.
- * Səudiyyə Ərəbistanında heç çay yoxdur.
- * Monakonun milli orkestri ordusundan daha geniş bir heyətə malikdir.
- * Ortalama olaraq, Amerikada gündə üç ədəd cinsiyyət dəyişdirmə əməliyyatı reallaşmaqdadır.
- * İnsan beyninin 80%-i sudur.
- * Amerikada hər saat 40 adam xərçəngdən həyatını itirir.
- * İrəli doğru bir addım atıldığında, insan bədənindəki 54 əzələ çalışır.
- * İnsan beyninin ortalama ağırlığı 1.3 kq.
- * Birinin yüzünü xatırlamaq üçün beynin sağ tərəfi istifadə edilir.
- * Yetkin bir insan gündə ortalama olaraq 23 min dəfə nəfəs alır.
- * Qaşları yuxarı qaldırmaq üçün 30 əzələni hərəkətə keçirmək lazımdır.
- * Kişilər qadınlara görə on qat daha çox rəng koru olurlar.
- * Uşaqlar baharda daha çox böyüyür.
- * Ortalama bir birə öz böyüklüyünün 150 qatı yüksəkliyə tullana bilər.
- * İnsanlar bədənlərində 300 ədəd sümükə sahibdirlər, amma yetkin olduqlarında bu ədəd 206-ya düşür.
- * Qadınlar kişilərə nisbətən iki qat çox göz qırpar.
- * İnsan bədənindəki ən güclü əzələ dildir.
- * Gözləri açıq saxlayaraq asqırmaq qeyri-mümkündür.
- * İnsanlar beyinlərinin yalnız 10 %-ni istifadə edirlər.

50 yaşına qədər insult riskini iki dəfə artıran faktorlar

50 yaşdan kiçik insanlarda miqren və digər qeyri-ənənəvi risk faktorları hipertoniya və ya yüksək xolesterol kimi klassik səbəblərlə müqayisədə insult riskini iki dəfə artırma bilər.

Nüfuzlu "Stroke" jurnalında dərc olunan araşdırmanın nəticələri insult keçirmiş mindən çox insanın məlumatlarının təhlilində əsaslanıb. Onların yarısında insultun səbəbi məlum olmayıb. Tədqiqatçılar müəyyən ediblər ki, bu xəstələrin, xüsusən də qadınların əhəmiyyətli bir hissəsində insultun səbəbi klassik risk faktorları deyil, miqren, damarlarda tromblar, qaraciyər və böyrək xəstəlikləri, xərçəng, hamiləlik ağırlaşmaları və şəkərli diabet kimi daha az rast gəlinən amillər olub. Bu əlaqə anadangəlmə ürək qüsuru - qulaqcıqlar arasındakı divarda kiçik dəlik olan "açıq oval pəncərə" ilə doğulan insanlarda xüsusilə güclü müşahidə olunub.

Tədqiqat miqren və digər qeyri-tipik amillərin qadınlarda insult riskinə kişilərlə müqayisədə daha çox təsir etdiyini də göstərib. Hətta bu cür hallar insult ehtimalını demək olar ki, ikiqat artırır. Araşdırmanın rəhbəri, Helsinkin Universitetinin doktoru Yukka Putaala qeyd edib ki, gənclərdə baş verən işemik insultların təxminən yarısının səbəbi müəyyən olunmur və onların əksəriyyəti qadınlarda müşahidə olunur. O, həkimləri qan təzyiqi və xolesterol ilə bağlı standart suallardan əlavə, fərdi risklərin qiymətləndirilməsinə daha çox diqqət yetirməyə çağırıb. Onun sözlərinə görə, insultun təkrarlanmasının qarşısını almaq üçün xəstələrin diqqətlə müayinə olunması xüsusilə vacibdir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.